

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1944 6 1951

TURINYS

Vytautas Pikturna, Marija ir ateitininkai	169
Pranas Vaičaitis, O tėviške! koks mielas kraštas (eilėraščiai)	170
Pr. Naujokaitis, Pranas Vaičaitis po 50 metų	171
J. Aistis, Nepaimama pilis	173
Baltos burės plazda (eilėraščiai apie jūrą)	174
A. Bendorius, Pasakingasis užmaris	175
Kęstutis Keblinskas, Kuoro sargo sūnus	178
Vasara stovykloje: Arvydas Barzdukas—Moksl. at-kų stovykla Marianapolyje, Antanas Sužie- dėlis — Stud. at-kų stovykla Waterfliet; J. Manelis — Moksl. at-kų stovykla prie Paw Paw ežero; kitos stovyklos	180

ATEITIES SPINDULIAI

L. Širmulytė, Nuotykių vasarą	185
D. Buračaitė, Rytas, Svetimose mariose (eil.)	186
D. Škudziškaitė, Tautiškas atgimimas Lietuvoje	187
Vytautas Barisas, Vieversėlis	188

GIMTOJI KALBA

L. Dambriūnas, Priesagos -ija ir ynas	188

KREIVOS ŠYPSENOS

Arius Vydas, Stovykloje	189
Čiukas Dėlis, šiandien tai aktualu	189

DARBAI IR ŽMONĖS

Dr. A. Baltinis, Žmogaus susidūrimas su Dievu A. Maceinos "Jobo dramoje"	190

PLAČIAME PASAULYJE .....

191
Viršelio 1 psl. Vytauto Augustino nuotr. — Baigias
rugsėjis. Viršelio 4 psl. P. Augiaus — Eglė žalčių
karalienė. Viršelis ir vinjetės dail. Prano Lapės

1951 METAI

RUGSĖJIS-SEPTEMBER

NR. 6

LIETUVIŲ KATALIKISKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

VYR. REDAKTORIUS — Paulius Jurkus

REDAKCINIS KOLEKTYVAS: D. Aleksandravičiūtė,
J. Baužinskas, G. Macelytė, A. Mažiulis

Redakcijos ir administracijos adresas :

"Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., U.S.A.

PRENUMERATA metams: \$3.00 pagal U.S. dol. kursą

Garbės prenumerata metams \$10.00.

Atskiro nr. kaina 30 ct.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the
Lithuanian Catholic Youth Association "Ateitis",
680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription \$3.00 per year.

Single copy 30 cents.

Entered as second - class matter at the post office at
Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act
of March 3, 1897.

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1951 METAI

RUGSĖJIS-SEPTEMBER

NR. 6

MARIJA IR ATEITININKAI

VYTAUTAS PIKTURNA

Žmonijos likimą iš Dievo nustatytos vagos iškreipė pirmieji tėvai rojuje, kada jie, susižavėję žalčio gundymu, nusigręžė nuo Dievo ir nusekė nupuolusį angelą.

Nupuolusių tėvų visos žmonijos gyvenime sukeltą netvarką atitaisė Naujoji Ieva — Marija, pasakydama FIAT—TEESIE, kaip ir pirmieji tėvai kad sakė, tik čia tas FIAT reiškė jos apsisprendimą pildyti Dievo, o ne gundytojo, valią.

Nuo to laiko Marija yra išganymo tarpininkė ir visos žmonijos gelbėtoja.

Šventasis Jonas Apaštalas, būdamas ištremime, Patmos saloje, šventosios Dvasios apšviestas, matė būsimas Bažnyčios kovas su šetonu. Apokalipsėje, kur tuos savo regėjimus surašė, sako, kad visų tų kovų laimėtoja bus Marija, kurią jis matė saule apsirengusią, pasi-puošusią dvylikos žvaigždžių vainiku ir stovinčią ant mė-nulio.

Žmonija jau daug kartų patyrė Marijos užtarymu gautą dangaus palaimą, todėl nuolatos jos pagelbos šaukiasi. Popiežius Leonas XIII sunkiausiu Katalikų Bažnyčios gyvenimo momentu savo aplinkraščiuose pasaulio vyskupams rašė: "Jei jūs norite, kad iš šio meto krizės laimingai jus išvesčiau, turite suklupti prieš Dievo Motiną".

O juk dabar gyvenamasis momentas yra taip pat lemiamas žmonijos gyvenime. Pati Marija ispėjo pasaulį pasivesti jos globai, nes kitaip triumfuos pirmųjų tėvų ir visų mūsų gundytojas bei jo pasekėjai. O tam triumfui kelias jau paruoštas: pasaulis, tik ką nusiaubtas karo, ruošiasi naujoms viską naikinančioms kovoms, gi mašinomis nudvasintas žmogus nebeatsispiria kūno pojūčiams. Žmogus, gyvendamas technikos amžiuje, pats sumechanizėjo. Nors visi matome faktą, kad šviesos gausumas dar labiau išryškina šešėlius, tačiau retas tepastebi, kad technikos amžiaus šviesos apstumas sukeltais šešėliais slopina žmogaus dvasinį gyvenimą. Juk dabar, kada viskas gaminama mašinomis, Amerikoje sunku surasti siuvėją, stalių, batsiuvių ar kitą kokį amatininką, kuris pats vienas pasiūtų drabužius, padarytų baldus, ar kitą kurį nors daiktą, kur reikalinga jau iš anksto sudaryti planą ir jį visose smulkmenose įgyvendinti. Dabar spartinama produkcija ir įvedamas darbo pasidalinimas, kur siuvyklose, pav., vieni sudaro drabužių modelius, kiti sukerpa medžiagas, tretį susiuvą

atskirus sukirptus medžiagos gabalus, o dar kiti įstato kišenes ar įsiuva sagas. Ir taip siuvykloje gali dirbti betkoks žmogus, kuris ir paprasčiausios juos nemo-ka pasiūti. O juk panašiai yra ir kituose amatuose, kur žmogus paverčiamas mašina. Dabar darbe nereikalingas joks planavimas, joks kombinavimas, žodžiu, nereikalingas žmogaus sielos bendradarbiavimas kokio nors daikto kūrimo, o tėra tik automatiškas ir monotoniškas paprasčiausių judesių kartojimas, kas padaro darbą nuobodų ir neįdomų. Teisingai vienas rašytojas yra išsireiškęs, kad dabartinis darbas yra nuobodi vienatnė melodija, kuriai taktą muša mašinų ratai, atbukindami žmogaus dvasinį gyvenimą ir slopindami jo kūrybingumą. Čia tikrai reikia su tuo pačiu rašytoju šaukti: "Dieve, gelbėk savo paveikslą žmoguje!"

Mašinų apsvaigintas žmogus nesunkiai reklamų šviesų nuvedamas į tamsiausias vietas, kur prislopinta dvasia nebepajėgia suvaldyti kūno geismų, vedančių į naujų laikų Sodomą.

Ateitininkija, siekianti šio meto gyvenimą atnaujinti Kristuje, turi atsiminti Pijaus X-jo pasakymą, kad į tą atnaujinimą trumpiausias ir teisingiausias kelias yra Marija.

Dabar tad, kada Popiežius Pijus XII-sis visą pasaulį pavedė Marijos globai, o Lietuvos vyskupai tremtyje šiais metais gegužės mėn. 13-tą dieną visą Lietuvą ir lietuvių tautą paaukojo Marijos Nekalčiausiajai Širdžiai, turime visi asmeniškai tą pasiaukojimą įgyvendinti. Tik čia reikia įsisąmoninti, kad pasiaukojimą sudaro ne atitinkamo akto perskaitymas, ar maldos atkalbėjimas, bet pasiryžimas laikytis visų Dievo įsakymų ir sąžiningai atlikti visas pašaukimo pareigas, nes tik tokiu būdu tame "sumaterialėjusiame pasaulyje, kuriame kūnas", kaip sako Pijus XII-sis, "pakrupo į piktą, įstengsime būti druska, kuri saugoja nuo sugedimo, ir šviesa, kuri viską apšviečia".

Gi norint tai pasiekti, reikia garbinti Mariją, reikia pasivesti Jos globai ir Ją sekti: atmesti visa, kas nepastovų, apsvilkti malonės drabužiu ir pasipuošti idealų žvaigždėmis, kaip šv. Jono regėta ir Apreiškime atvaizduota Marija.

New Ycrk, rugsėjo 8-ji,
lietuvių tautos šventė

O, TĖVIŠKE! KOKS MIELAS KRAŠTAS

PRANAS VAIČAITIS

YRA ŠALIS

YRA šalis, kur upės teka
Linksmi tarp girių užiančių,
Ir linksmi tarp savęs šneka
Prie giesmininkų vieversių.

Ten prakaitas aplieja žmones
Prie vasaros sunkių darbų
Ir prastas parėdas marškonis
Apdengia sąnarius visų.

Bet tave meiliai pavaišina,
Kaip tik nueisi į svečius, —
Ten tave myli, valgydina,
Kiek tiktai leidžia išteklis.

Ir grakščios tos šalies merginos
Ten žydi vis kuonopuikiau...
Šalis ta Lietuva vadinās.
Bet aš — neilgai ten buvau...

Atsimenu, kada į guolį
Saulutę prašo vakarai,
Ir gieda lietuviai varguoliai,
Nes pabaigti dienos darbai...

Kaip tąsyk mergos veidą skaistų
Prie rūtų lenkia kvepiančių,
Dainuodamos, jas meiliai laisto,
Lelijų skinas žydinčių...

Atsimenu, kaip vakars šiltas
Po vasaros kaitrios dienos
Ir oras, ramumu išpiltas,
Nenoroms traukia prie dainos...

Kaip tąsyk varpas sunkiai gaudžia
Ir užgirdėt toli, toli...
Senai jau paukščiai medžiuos snaudžia,
Bet pats užmigtį negali...

Kaip upės vandens, mintys teka,
Idėjos reiškiasi galvoj;
Gamta su tavim, rodos, šneka:
"Gražu, gražu mūs Lietuvoj"...

O, tėviške! koks mielas kraštas,
Kurio taip netekau ūmai, —
To neišreikš nė vienas raštas,
Tą pasakys vieni jausmai...

ZALGIRIO KOVA

OI, ūžia, švilpia blogas cras
Ir vėtros medį bando raut,
O narsūs Vytauto bajorai
Pradėjo karan brolius šaukt.

Jau trempia viešąjį kelelį,
Pulkai jau eina už pulkų —
O eik, vaike, balnok žirgelį,
Užstoki garbę lietuvių!

Štai kabo tavo tymo balnas
Ir kardas tavo štai šviesus,
Ir joki per miškus, per kalnus,
Malšinki priešus plėšikus.

O ar tai vėtros žiaurios kaukia,
Siūbuoja girios ąžuolai?
Ar tai išalkę žvėrys traukias,
Ar staugia meškos ir vilkai?

O tai ne vėtros žiaurios ūžia,
O tai ne meškos, ne vilkai —
Tai broliai joja į karužę,
Tai žvengia juodbėriai žirgai,

Tai joja vyrų minių minios,
Tai narsūs Lietuvos vaikai...
Jau peržengti kalnai ir plynios,
Jau priešų netoli laukai...

Sudiev, tėvyne mūsų miela,
Tu būk laiminga visada!
Sau pinki laimės aukso vielą,
Tegu gyvuoja Lietuva!

Jau dūmai rūksta, dunda žemė,
Nerimsta juodbėriai žirgai.
Pats Vytauts žiūri, mūšį lemia,
Arti kryžiaiokai vanagai...

Tai ne perkūns smarkus sugriovė,
Ne šviesūs tvykstelėj žaibai, —
Tai lietuviai į priešus šovė,
Tai čerška šviesūs jų kardai.

Ir, kaip kopūstai, ritas galvos
Ir maišos su maldoms keiksmi,
Lavonų guli baisios kalvos,
Kanuolių dauginas griausmai.

Nuo žalgirio rytinės pusės,
Kur tik akims vos užmatai,
Kryžiaiokai guli, kaipo musės,
Ir drasko kūnus jų vilkai.

O lietuviai linksmi dainuoja,
Jų grobio nė nesuskaityt,
Dainuodami namuosna joja
Baltų tėvėlių atlankyt.

LAKŠTINGALA. GRAŽUS PAUKSTEL

LAKŠTINGALA, gražus paukštel,
Pas mano langą nečiulbėk,
Į mano gimtąjį namelį
Linksmi giedodama nulėk.

Tenai mamelę nuraminki,
Palinksmink baltą galvą jos,
Jai apie mane pasakyki,
Lai apie mane ką žinos.

Tenai kuplioji liepužėlė
Dejuoja vėjo pučiamai,
Tenai mamelė sengalvėlė

Vaitoja manęs laukdama.
Sakyk, sulauksi tuoj sūnelio:
Laiminga būsi ir linksmi.

PRANAS VAIČAITIS

PO 50 METŲ

PR. NAUJOKAITIS

Nežinau, kodėl mano pašamonėje susidarė tokios asociacijos, kad Maironio poezijoje aš girdžiu vieverselio giesmę laisvoje pavasario laukų ir saulėtos erdvės platybėje, vargonų dūdavimą tylų vasaros vakarą ir galingus kovos bei pergalės trimitus; Vinčą Kudirką matau prie Čiurlonio paveikslų varpinės, galingai supantį tautos atbudimo varpą, kurio garsas nešamas gaivališkų pavasario vėjų į plačiausias apylinkes; o Pranas Vaičaitis iškyla vaizduotėje su kanklėmis rankose, ilgesingu balsu dainuojąs apie tėvynės grožį ir gyvenimo pasiilgimą... Tai trys ano meto stipriausi lietuviškos poezijos atstovai. Maironis — milžinas su pranašo aureole, dominuojąs visą savo laikotarpį ir idėjomis, ir savo poetinio žodžio galybe. Kudirka — geležinės valios kovotojas, poezijos priemonės vartojo tik "laisvomis valandomis" tautai skelbiamoms idėjoms paryškinti. Tai ažuolas, deja, per anksti gyvenimo kovos palaužtas fiziškai... O Pranas Vaičaitis šalia šių dviejų didžiųjų vyrų yra lyg jaunas jovarėlis, dar nespėjęs išaugti į galingą medį, pačiame jaunystės pražydimė džiovos pakastas. Jis mirė sulaukęs vos 25 metų. O vis dėlto ir per tą trumpą laiką jau suspėjo padaryti didelių darbų.

Prano Vaičičio poetinį palikimą vertindami šių dienų mastu, žinoma, rastume ten labai daug formalinių trūkumų. Tačiau ano meto sąlygose tie trūkumai žymiai mažesni pasidaro. Tada nebuvo dar laiko ir galimumo rūpintis formos tobulinimu. Reikėjo kalbėti tautai, kuri budo ir kėlėsi savaimingam kultūros gyvenimui. Ir kalbėjo Pr. Vaičaitis kartu su kitais to meto dar negausiais mūsų tautos vadais. Kalbėjo jis ne tiek protu, kiek širdimi. Ir tas jo širdies balsas tai ir buvo toji jėga, kuri jį padarė populiariu prieš 50 metų ir kuri dar ir šiandien daugeliu atvejų neleidžia jam pasenti.

Vėl grįžkime prie anų mano asociacijų. Vaičaitis kanklininku iškyla mano vaizduotėje ne atsitiktinai. Dar vaikystės metais girdėjau iš Amerikos atvežtą plokštelę, kurioje jausmingas balsas, pritariant kanklėms, deklamavo Vaičičio "Yra šalis, kur upės teka". Taip pat girdėjau merginas dainuojant "Graži naktis, mėnėsiena", "Ant kalno Ramojaus ugnelė tviskėjo". Girdėjau kažkur "Neveski vaikine", "Girtuoklių dainą" — tai vis Vaičičio parašyti kūrinėliai, kurie jau virto liaudies dainininkų nuosavybe. Atsimenu, kad Pr. Vaičaitį šakių gimna-

zistai pažinome ne vien iš knygų. Jo vardas buvo populiarius žmonėse. Kai besibaigiant vasaros atostogoms per didžiuosius šv. Baltramiejaus atlaidus Sintautuose susirinkdavome gausus būrys gimnazistų, visada jausdavome moralinę pareigą atlankyti ir Pr. Vaičičio kapą. Beveik pačiame kapų viduryje, aptvertas geležine tvorele, stovėjo kuklus marmurinis kryžius su poeto atvaizdu po stiklu, ir šalia iškaltos lyros du posmeliai jo žymiosios elegijos: "Vai lėkite, dainos, iš vargo nupintos"... Tie gilaus žmoniškumo turį posmai mums darė didelį įspūdį. Mokėjom tuos žodžius atmintinai. Vaičičio kapą laikėme svarbiausia Sintautų įžymybe, lygiai kaip prie to paties plento, kurį Kudirka atvaizdavo savo "Viršininkuose", stovį šakiai turėjo savo kapuose priglaudę dar tik 17 metų tesulaukusį, bet spėjusį ryškiai pasireikšti poetą Edmundą Steponaitį, o pats Naumiestis didžiavosi savo didžiojo Vinco Kudirkos kapu... Taigi ir Zanavykijos lygumos su savo alksnynais ir aukštų jovarų sodybomis davė tautai poetų... Gal būtų, čia kiek veikė ir tas "parapinis" patriotizmas, kad Vaičaitis, praėjus apie 20 metų nuo jo mirties, dar tebebuvo labai populiarius viename Zanavykų krašte.

Ir šių dienų jaunimui, ypač skaudžioje tremtyje atsidūrusiam, reikėtų atsiversti Pr. Vaičičio poezijos lapus ir susirasti tikrai brangių tėvynės meilės jausmų. Pr. Vaičičio poezijoje rado gilų atbalsį ir išraišką visa ano meto patriotinė lietuvių ideologija — su to meto vargais, lūkesčiais, viltimis ir nusivylimais, bet ryškiausiai ten danuojama apie Lietuvos grožį ir reiškiamas ilgesys ir meilė savajam kraštui. Patys švelniausieji gamtos ir gyvenimo motyvai suskamba tikru nuoširdumu Vaičičio patriotinėje lyrikoje: čia tamsiai ošiančios girios, čia linksmai tekančios upės, vyšnių sodai, rūtų darželiai, lakštingalos ir vieversėliai, čia gaudžiantis vakaro varpas, čia tylūs piliakalniai, čia meilūs ir vaišingi Lietuvos žmonės, čia ilgesingai skambančios lietuviškos dainos tyliais vasaros vakarais. Ir visa tai ne retorinė dekoracija, bet jautria širdimi išgyventa ir įsijausta.

Nors P. Vaičaitis ir nebuvo tremtinys: jis tik mokslo išėjo ieškoti į svetimą kraštą, bet jo tėvynės ilgesys yra tikrai tremtiniškas. Gal dėl to ir išėiviai jo poeziją į plokšteles kadaise yra įdeklamavę. Jie labiausiai pajuto, koks mielas savas kraštas:

GYVENIMO MANO SAULUTĖ

GYVENIMO mano saulutė jau leidžia
Kas kartą šešėlius ilgyn ir ilgyn;
Jausmai, bekovodami, poilsio geidžia,
Kas dieną prie karsto slenku jau artyn.

Gal greitai ant amžino gyvasčio slenksčio
Lazdelę keleivio turėsiu padėt.
Bet geisčiau, kad dainas jaunystės įstengčiau
Paleisti pasaulyje pasižmonėt.

Vai, lėkite dainos, iš vargo nupintos,,
Iš kaimo į kaimą pas jaunus, senus,
Paguoskite širdis, nelaimių sutrintas,
Nušluostykite ašaras, kelkit jausmus!

Bet jeigu nerasis pasaulyje vietos,
Ir jūs neatjaustų viengėnių širdis,
O! tąsyk sugrįžkit, kur mano gul kietas
Karstelis, kur gyvo netėmys akis.

Daugiau nesiskirtumėm, mano dainelės,
Sesutės laimingų pasaulio dienų,
Kartu pasilsėsime ramybės vietelėj
Po vėtrų, nelaimių, po žemės kovų...

O, tėviške, koks mielas kraštas,
Kurio taip netekau ūmai,
To neišreikš nė vienas raštas,
Tą pasakys vieni jausmai.

Gal dar gilesnis Pr. Vaičaitis yra savo elegijose, kur
jis dainuoja apie save. Čia jis yra tylaus liūdesio dai-
nius, nudažęs savo kūrybą rudens ir mirties spalvomis,
pro kurias, tačiau, veržiasi nenumaldomas noras gyventi,

gyventi amžinai... jei ne gyvam fizine prasme, tai bent
dainose...

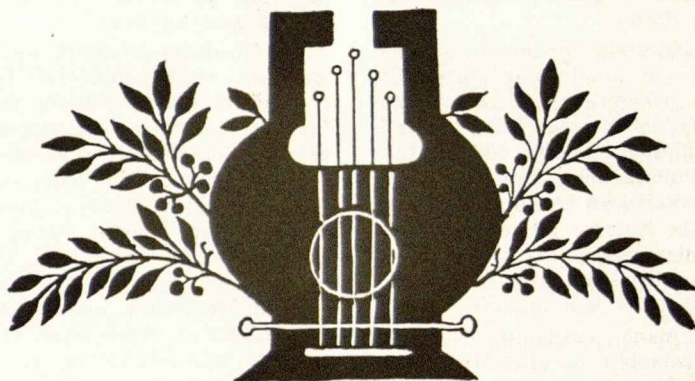
Ir galime pasakyti, kad ir po 50 metų nuo savo
mirties Pr. Vaičaitis yra gyvas ne vien literatūros isto-
rijos puslapiuose. Kai kurie posmai šiandien skamba
tikrai didingai ir iškalingai. Jie kalba ir į tuos, kurie
po tremties našta paguodos ieško, kaip lygiai ir į tuos,
kurių tautinė gyvybė jau dulkėmis pradeda dengtis:

Oi eisime, broliai, į tolimą kraštą
Gudrumo ieškoti, tėvynę vaduot,
Iš ten mes parnešime brangiąją našta
Ir vargantiesiems broliams galėsime paduot...

O išgamos, praradę savo tautos meilę ir nuėję pavergė-
jams tarnauti, ar ras kur stipresnį pasmerkimą, kaip
šiuose Vaičaičio žodžiuose:

Tegu liežuvis virs į molį,
Tegu to kanklės sutrupės,
Kurs parduotų savo brolių,
Kurs kraugeriams dainuot padės...

Pranas Vaičaitis yra gimęs 1876 m. vasario 10 dieną
Santakų k. (ties jo tėviške įteka nedidelė Pentos upė į
kiek didesnę Novą), Sintautų par., šakių apskrityje.
Mokslus ėjo Sintautų pradžios mokykloje, Marijampolės
gimnazijoje ir Petrapilio universitete. 1900 metais jis ta-
me universitete baigė teisės mokslus, tačiau pairusi svei-
kata jau vertė grįžti į savo mieląją tėviškę. Ten jis ir
praleido savo paskutinius gyvenimo metus dar vis be-
rašydamas. Mirė džiovos pakastas 1901 metų rugsėjo 21
dieną. Aktyviausiai savo raštais ir tautine veikla jis
yra pasireiškęs tarp 1895-98 metų. Tuo metu parašyta
beveik visa jo patriotinė ir visuomeninė poezija. Aktyviai
bendradarbiavo ir lietuvių laikraščiuose. Jo visa poezija
yra išleista vienoje knygoje jau nepriklausomoj Lietu-
voj (1921 m.). Neturėdamas labai didelių gabumų moks-
lui, tačiau savo nepaprastu darbštumu ir kantrybe Pr.
Vaičaitis per trumpą savo gyvenimą labai daug padarė.

NEPAIMAMA PILIS

J. AISTIS

Kalba, pasakyta moksleivių at-kų stovykloje Thompson, Conn., rugpiūčio 30 d., partizanus prisimenant ir juos pagerbiant.

MIELI ATEITININKAI!

Štai prieš mus ugnis. Ugnis yra gyvybės ženklas. Sekmadienį jūs girdėjote jūsų draugo skaitytame vaizdelyje, kaip šlubas pilaitės bokšto sargas su sūnum pamatė gretimam piliakalni ugnį. Ką reiškė piliakalnių laužai? Pirmiausiai gresiantį pavojų, bet taip pat reiškė norą likti gyvam, ir išpėjimą kitiems, kad ir jie pasirūpintų gyvybe.

Prancūzų rašytojas Stendal, rašydamas apie Napoleono laikus, sako, kad istorijoje yra momentų, kai didvyriškumas yra taip dažnas ir visiems bendras, kad karžygiai yra beveik visi, o didieji žygiai yra kasdienybė, kasdieniškos žmogaus pareigos ir reikalai. Jei mes giliau šiandien pažvelgtume į savo tautą, tai kaip tik pamatytume, kad ir mums štai atėjo tas herojinis laiko tarpas, taip retas istorijoje.

Esu tikras, jei jūs šiandien būtumėte Lietuvoje, jūs visi, vaikinai ir mergaitės, būtumėte ne tik partizanai, bet jau būtumėte didvyriai, turį ne vieną žygį savo sąskaitoje, o gal vienas kitas jau ir galvą būtumėte sušpėję padėti už savo kraštą, už savo tautą.

Bet, Mielie Ateitininkai, jei jūs gailitės kartais, kad jūs esate čia ir neturite galimybės patekti į partizanų eiles ir drauge su jais dalintis jų žygiais ir garbe, ir save teisinatė, kad čia jūs neturite galimybės parodyti didvyriškumo ir aukos, tai jūs labai ir labai klystate. Jei taip jūs galvotumėte, tai aš labai ir labai abejočiau, ar jūs, ir tėvynėje būdami, būtumėte partizanų eilėse. Atminkite, kad ir tėvynėje, vieni ją gina, kiti ją žudo, o dar kiti nieko nedaro.

Kas yra Lietuva? klausiu šiandien jūsų, kaip klausė graikų istorikas Tukididas atėniečių: Kas yra polis? Polis, paaiškinu, būtų lyg mūsų piliis, bet polis apimdavo visą gentį, tai polis reikia suprasti ne tik miestą, bet valstybę ir tautą. Kas yra polis? Ar tos ilgos ir stiprios sienos, kurios jį juosia. Ar pastatai, kurie jį dabina ir neša jam šlovę? Ne, Tukididas, atsako, ne žemė, ne sienos, ne pastatai, bet piliečiai, bet žmonės, kurie jį stato ir gina. Taip lygiai ir Lietuva yra ne ta palikta žemė, bet lietuviai. Kiekvienas viso pasaulio lietuviai, kuris ją stato ir gina.

Jei mes esame čia, o ne Lietuvoje, tai tatau nėra nei nusikaltimas, nei nuopelnas, bet tai reiškia, kad mus čia Dievas ir tauta siuntė aiškiam tikslui ir didelei misijai, ir vargas mums, o gal ir mūsų tautai, jei mes nesuprasime, kodėl ir kam mes čia esame siųsti.

Kartą, užlipęs į aukšto kalno viršūnę, pastebėjau uolos plyšelyje mažą ir skurdžią, tik dviejų lapelių ir vieno smulkaus žiedelio gėlę. Ji mane taip sudomino, kad nusilenkiau ir pakvėpinau. Ji kvėpėjo silpnai, bet labai malonių kvapu. Ir aš pagalvojau: štai Dievas ją čia pasodino mažam susirinkusių dulkių žiupsnelyje, bet ji žiedeliu dėkoja Viešpačiui už suteiktą gyvybę ir savo kvapu garbina Jo galybę.

Žmogus yra daugiau nei gėlė. Nesąmoninga gėlė garbina Dievo galybę. O žmogus? Žmogus turi protą, ir jis privalo žinoti, kodėl ir kam jis vienur, o ne kitur gyvena. Ar Dievas mus čia siuntė atsidėkoti už mūsų Jam padarytus nuopelnus? Ne, Jis mus čia siuntė, kad tauta būtų gyva.

Mes didžiujamės partizanais, mes dedame į juos savo viltis, jie yra mūsų garbė ir pasididžiavimas. Betgi ir mes lietuviai, ir mes turime būti partizanai, kovotojai.

Jei jūs šiandien mane klausumėte, kaip čia tapti partizanų, tai aš pasakyčiau, kad jūs esate tik tušti garbetroškos, kad jūs norite ne partizanų sunkios dalies, bet be vargo ir be pavojų įgytos jų garbės. Bet jei jūs klausumėte, kas daryti, tai aš atsakyčiau: mylėkite savo kraštą taip, kaip partizanai myli, ir darykite viską.

Mano jau minėtas graikų istorikas Tukididas sako, kad Atėnai, tie didieji Atėnai, ano meto pasaulio šviesa, žlugo tolimoj Sicilijoje, už jūrų marių, už šimtų mylių, kur atėniečius nugalėjo Sparta. Tik paskui atėjo į Atėnus maras, iškrėtė tuos, kurie turėjo tą miestą ginti ir neleisti, kad sugriūtų. Mielie tautiečiai, atminkime, kad ir Lietuva gali žūti čia, jei mes jos nekursime, nestatysime, neginsime. Atminkime, kad Lietuvos giriose likę partizanai žiūri į mus, kaip į vienos didvyriškos ir kruvinos kovos draugus, kad jie, kiek pajėgia, seka mūsų darbus, kad ir jie mumis didžiujasi, kaip mes jais didžiujamės.

Kas yra žygdarbis? Patys didžiausi ir daug nulėmę žygiai yra tikrumoje labai paprasti, ir jie yra dideli tik dėl to, kad žmogus į savo darbą įdeda visą sielą ir visą save, o kartais net savo gyvybę jam atiduoda. Gal jūs manote, kad partizanas akiai ieško mirties? Ne, jis ieško gyvenimo. Jis trokšta gyventi, kaip ir mes trokštame, bet jo noras gyventi yra taip didelis, kad jis ir mirties nebijo.

Sekmadienį jūs girdėjote, kaip jaunuolis nukovė priešų vadą... Jei toks atsitikimas ir gali nutikti, tai jis yra arba laimė, arba reta išimtis. Visa mūsų klaida, kad mes žygį įsivaizduojame ne kitaip, kaip tik nukautų priešų lavonų kalnus ir jų kraujo upelius. Neginčiju, kad to negali nutikti, bet tokie darbai ne kiekvienam pasiekiami. Ne visi partizanai žūsta, ne visi lavonais laukus nukloja, vieni daug padaro, antri nieko, tretieji žygio nepradėję žūsta, bet visi yra lygiai garbingi ir lygiai dideli.

Kodėl aš sakiau, kad, jei jūs mane klausumėte, kaip tapti didvyriu, aš abejočiau jūsų didvyriškumu? Todėl, kad didvyriškumas platus, kaip gyvenimas. Kad yra milijonai būdų tapti didvyriu. Kad nieks negali pamokyti nei parodyti, kaip tapti didvyriu. Tai žmogus gali tik pats nujausti. Kas liepė tai mergaitei pradžios mokyklos antrame skyriuje per pirmąją bolševikų okupaciją nepaklausyti mokytojo ir neišplėsti iš vadovėlio Lietuvos himno? Galop, kas galėtų turėti morališkos drąsos liepti padaryti kitam tai, už ką yra baudžiama ir net žudoma? Tie dalykai paliekami žmogaus sąžinei ir valiai.

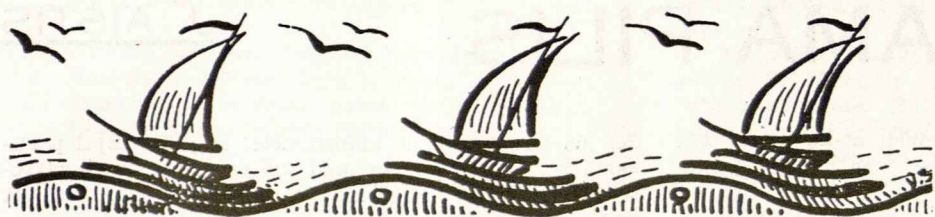
Sekime gyvenimą ir stebėkime, kaip mes partizanų kovon galime įsijungti. Kas iš to, jei mes vaizduosimės partizanais, jei vaizduotėje versime priešų lavonų kalnus, o su savo draugais lietuviais kalbėsime svetima kalba, dėl kurios tėvynėje yra liejamas pats brangiausias kraujas. Tuo atsitikimu mes būsime panašūs į tuos kowboyais persirengusius ir plastikiniais revolveriais apsiginklavusius vaikus.

Dar daugiau pasakysiu, jei partizanus pasiektų žinia, kad čia lietuviai moksleiviai su lietuviu moksleiviu kalbasi svetima kalba, tai jis galėtų suabejoti pačia pergale, žinoma — tokį pasmerktą, išsižadėtą, kaip tautos išdaviko, neturinčio teisės savo kojomis paliesti šventą, didvyrių kraują aplaistytą žemę.

Žiūrėkime į šį laužą! Tai pavojaus ir pagelbos šaukiantis ženklas. Kiekvienas lietuvis šiandien turi būti nepaimama piliis. Kiekvienas lietuvis turi būti pasiryžęs viską, net gyvybę paaukoti partizanais.

Tevedie mus Viešpats į pergalę, į laisvę ir gyvenimą!

BALTOS BURĖS PLAZDA

Liaudies daina

IŠBĖG IŠBĖGO

Išbėg išbėgo
Iš Rusnės kiemo
Du jaunu žvejytėliu.

Jie leido leido
Plonus tinklelius
Bodumo vidurėly.

O ir sugavo
Dyvnaus tinkleliais
Du jūrų veršiukėliu.

Oi ir supyko
Bangų dievaitis,
Pakilo šiaurės vėjas.

Adomas Jakštas

PALANGOS JŪRA

Jūra motinėlė
Tur dukrelių būrį;
Vėjui tėvui liepiant
Visos šokti turi:

Lyg skara kutuota
Ant žalsvos jupelės,
Putas pasipuošę
Puldinėja, kelias...

Tai lenktynių eina,
Tai prie kranto plakas,
Tai atgal atšokę
Glebesčiuojas, šnekas...

Visada kaip deivės
Šaunios ir linksmitės;
Tik pravirkst, išvydę
Tėviškę Birutės.

Maironis

NUO BIRUTĖS KALNO

Išsisupus plačiai vakarų vilnimis,
Man krūtinę užliek savo šalta banga
Ar tą galią suteik, ko taip trokšta širdis,
Taip galingai išreikšt, kaip ir tu, Baltija!

Kaip ilgėjaus tavęs, begalinė, plati!
Ir kaip tavo išgirst paslaptinių balsų
Aš geidžiau, tu pati vien suprasti gali,
Nes per amžius plačių nenutildai bangų!

Liūdna man! Gal ir tau? O kodėl, nežinau;
Vien tik vėtrų prašau, kad užkauktų smarkiau:
Užmiršimo ramaus tarp jų nematau,
Betgi trokštu sau marių prie šono arčiau.

Trokštu draugo arčiau: juo tikėti galiu;
Jis kaip audrą nujaus mano sielos skausmus;
Paslapties neišduos savo veidu tamsiu
Ir per amžius paliks, kaip ir aš, neramus.

Bernardas Brazdžionis

ANAPUS JŪRŲ

Anapus jūrų baltas laivas plaukia,
Suglaudžia plaukdamas bures
Ir nespėjusių kelias dienas palaukia,
Ir ima skęst į gintaro marias.

Keliais keleiviai eina ir nueina —
Nueis, nuskęs ir ženkle nepaliks,
Švies švyturys kasdieną pakaleina,
Ir danguje žuvėdros pasiklydę klyks.

Anapus jūrų saulė nusileido,
Tekėjo žvaigždės aukso spinduliais —
Anapus jūrų, neparodžius veido,
Ir mūs nelaimė nusileis.

J. Aistis

BALTIJA

Prie krašto žalia, mėlyna toliau,
O keteros baltos, kaip putojantis sniegas...
Nesinori vaikščiot, ieškot ir vieteliaut,
Tai paklausysiu jos amžino miego.

Giesmė! Ak taip — didžiųjų vandenų
Gyvos kalbos, gyvos giesmės klausyti miela!
Širmi žirgai, balti žirgai — jos šermenų —
Skaudžiai kanopom trypia mano sielą.

Be perstojo, be jokios atvangos
Didieji vandenys rūščiai giedojo krantui...
Taip mano ilgesio, taip sesers bangos
Krantų geltoji smiltis nesupranta.

Tu taip kalbi, tu taip gražiai kalbi —
Ir žodžiuose melo nėra ir taip galingai...
Tu mano šitas pilkas pasakas stelbi
Savo pasakom apie vikingus.

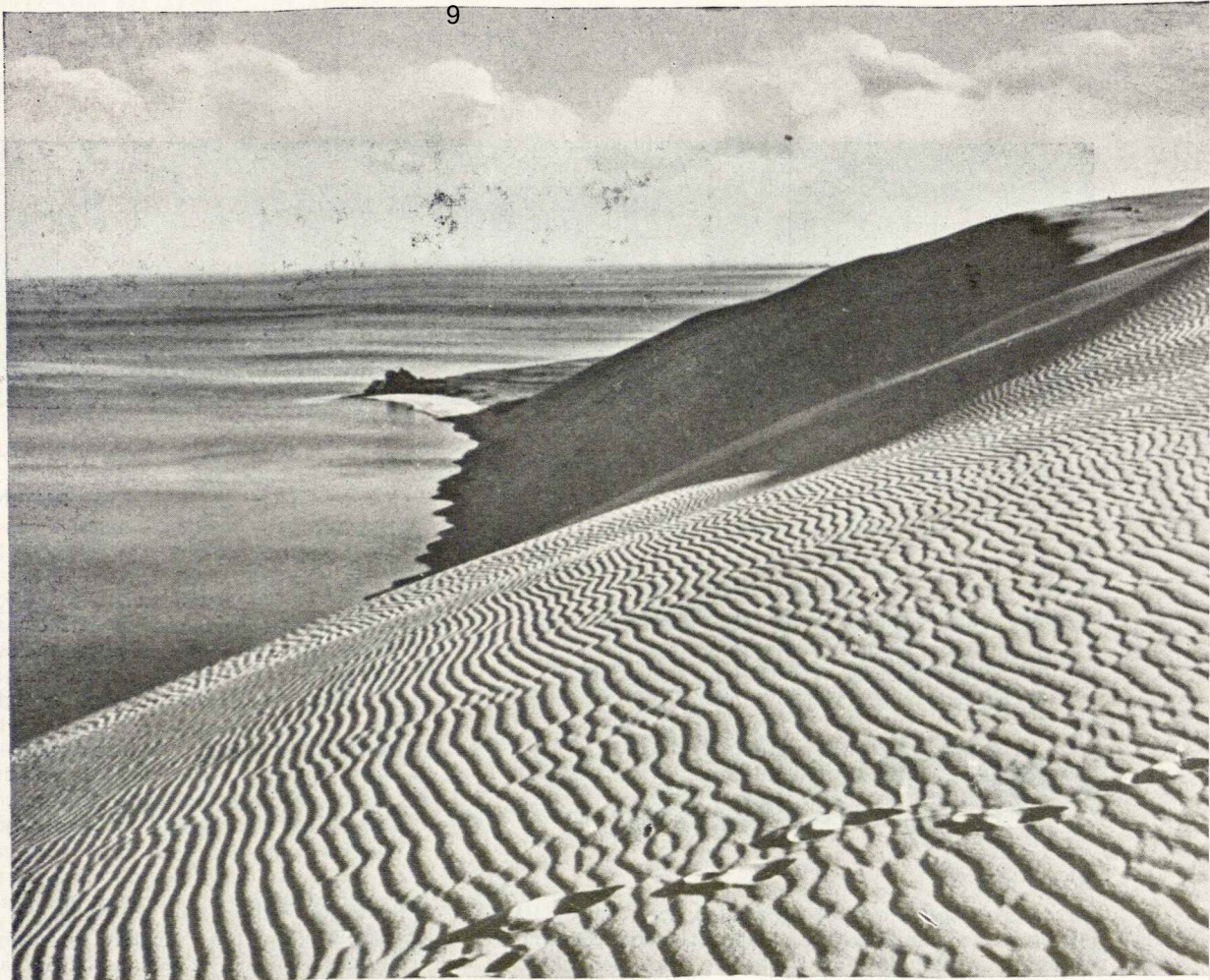
Matau boluojant keteras, karčius
Širmų žirgų ir jojant šviesiaplaukius aisčius...
Ir jų kardu, šveidriųjų kartų kirčiais —
Juodam laive mergaitę... skaisčią...

Kur plaukiate pagrobę prievarta —
Ji taip gražiai ir taip ji nusiminus žiūri...
Lyg bernelio nesulaukusi prie vartų!
Iš ilgesio ji mirs tenai, už jūrų...

Zinau likimą jos! Be atvangos
Gyvos kalbos, gyvos giesmės klausyti miela!
Kur tu, mano sesuo? O žus žirgai bangos',
Žirgai, balti žirgai man trypią sielą...

Sek, Baltija, tą pasaką toliau!
Tu nežinai, kaip ji man širdį, sielą diegia...
Ir nesinori vaikščiot, vieteliaut —
Bangos, lūžkit širdy, putokit sniegu!...

Kuršių Neringa — kopos

PASAKINGASIS UŽMARIS

A. BENDORIUS

Dykumų smėlynai, žalsvos Baltijos bangos, mėlynas dangus, pilki Kuršmarių vandenys ir apkerpusios kalnų pušelės — tai gijos, iš kurių supinta pasakingoji Užmario, arba Kuršių Neringos juosta. Tai juosta, kuri senąją prūsų žemę riša su Birutės tėviške. Vienas jos galas suaugęs su Sembos pusiasaliu, o kitas siekia Klaipėdos. Viena jos šoną plauna Baltijos bangos, o kitas mirksta Kuršių marėse ir maudosi tekančios saulės spinduliuose. Tai juosta, kuri stengiasi neprileisti galingojo Nemuno prie Baltijos, — tik pro šiaurinį galą mūsų krašto upių tėvas gali įsilieti į jūrą. Tai juosta, būdama 97 km. ilgumo, ligi 3,5 km. platumo ir ligi 61 m. aukštumo, neturi sau lygios pasaulyje, o spindėdama kristoliniais smėlio grūdėliais, skėsdama pušelių kvapuose, priglaudusi būrius briedžių plačiaragių ir pasidabinusi šiaurės linėja, ji pralenkia savo puošnumu visus kitus pasaulio vandenynų ar jūrų pakraščiuose susidariusius panašios prigimties pusiasalius.

Užmaris, kitaip dar žvejų vadinamas Kopomis ar Neringa, yra didžioji mūsų šalies keistenybė, tikroji žemės rutulio egzotika, nors toli, toli nuo karštųjų pusiaujų kraštų. Ji netik nuostabi savo gamta, užburianti ateivio akį ir pagaunanti širdį savo mistišku grožiu, sukeliančiu žmogaus dvasioje melancholijos, gūdas ilgesio, tylės vienumos jausmus. Ji užburia sielą savo neužmatomais toliais, ją kelia į mėlynas padanges.

Keliauji po vėjo pustomo smėlio kalnus ir klonius, dairaisi aplink, o matai tik smėlyną, vandenį ir dangų. Užkopi ant pakilesnės kalvos, jauti kaip pro tave šne-

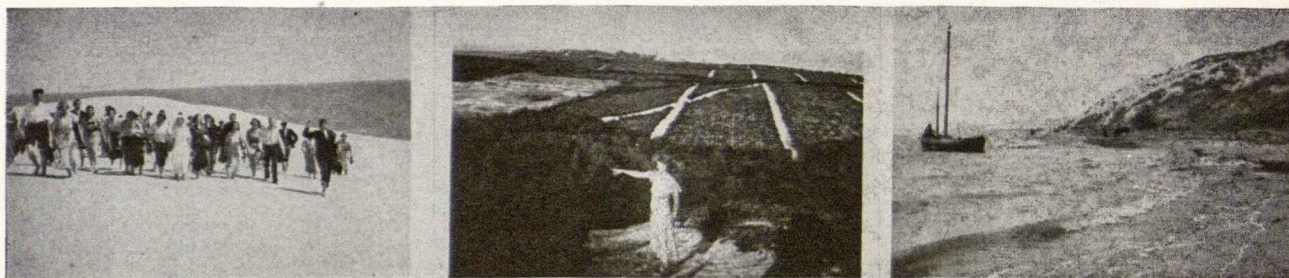
ria vakario nešamas smėlis, girdi jo ūzgiantį skambėjimą, išsvysti putojančią Baltiją, tolumoje tavo akis užkliūva už pušelių žalumos, tu pradžiungi, išvydęs briedį, atsargiai žengiantį prie marių vandens, dar kartą apsidairai, pakeli galvą į dangaus mėlynę ir pajunti šioje tyroje gamtos šventovėje esantį Kūrėją, tave apgaubia Didžioji Paslaptis, tu valandėlei užmirši kasdienybės rūpesčius ir sielvartus. Ir pasijunti laimingas, tavo gimtoji šalis tokia nuostabi, tokia neapsakomai graži...

Užmario gražumas viliojo ir traukė ne tik mokslo vyrus ir įdomybių bei ramaus poilsio mėgėjus keliautojus, bet ir meno kūrėjus. Iš tolimų Europos kraštų į Užmario vasarvietes, ypač Nidą ir Juodkrantę, atklydavo muzikos garsų, dailiojo žodžio ir tapybos kūrėjai. Ten, kur dabar barbariškas rytų mongolas siaučia, galėjai sutikti žymių dailininkų, garsių rašytojų, stiprių aktorių, kompozitorių, virtuozų. Neveltui ten savo vasarinį lizdą buvo susisukęs ir Nobelio laureatas Tomas Mann, o mūsų estetas Petras Babickas savo "Gintaro Krante" ryžosi atidengti Užmario pasakingumą.

Ir iš tikrųjų Užmaris kaip pasaka: ten viskas ne taip kaip kitur, ten viskas keista, įdomu, neįprasta, nuostabu, bet miela, artima ir brangu širdžiai. Ir kiekvienu metų laiku tos Kopos yra kitokios. Netgi anksčiau rytą, kai saulutė vos pakyla iš Kuršmarių rūko, jos atrodo vienaip, o tai pačiai saulei skęstant Baltijoje, jos jau kitokios.

Nuostabią gamtos stichiją išgyveni audringą gruodžio naktį, kai kaukdama smėlio pūga tau aižo ne tik

Kursių užmario vaizdai

PUTINAS

V A K A R E

Jau dega žaromis saulėlydžio kraštai,
Liepsnotus žibintus tuoj saulė užgesys —
Ir nykioj sutemoj sustings žingsnių aidai
Ir pajūrio bangų vienodas šlamesys.

Aš laukiu čia tavęs, kilnioji valanda.
Palikęs kelyje gyvenimo dējas,
Pagarbinsiu tave tylia širdies malda
Ir eisiu, eisiu vėl, kur pasilgimas ves.

Dėl ko taip liūdna gi budėti čia vienam
Tarp gėstančios dienos ir kylančios nakties,
Ištiest maldoj rankas liepsnotiem vakaram
Ir viena tebejaust: kad myli ir ilgies.

Dar pliūkstelėj banga prie kranto puldama,
Dar švystelėj staiga ugninis spindulys...
Pasibaigė diena su saule gesdama, —
Aš žiūriu ir klausau nurimęs ir tylįs.

veidą, bet kapoja blauzdas ir rankas, kai tamsoje įžiūri tik debesis sumaltos uolos ir girdi tavo ausiai nesuprantamą jų staugimą ir kvatojimą. Bet nedirsk akių praverti, — jas iškapos smėlio kruša.

Arba pabandyk nuvykti į pamarių gegužės pabaigoje: tave apsiaus tiršta uodų marška, pro kurią tu ne tik nieko nematysi, bet ir kvėpuoti negalėsi. Tu spruksi į šalį ir, iš jos ištrūkęs, pamatysi sekliame Kuršmarių pakrastyje kyšančias iš vandens nesuskaitomas juodas krūvas lyg šieno kupetas. Tai tik ką iš vandens išsiritusių uodų masės. Ir tau pagaili vargšų briedžių, uodais apkepusių. Bet praeis kelios dienos, ir šis kašmaras dings, neliks jo nė pėdsakų.

FATA MORGANA

Iš įvairių Kopų gamtos keistenybių noriu iškelti vieną, kurią galima patirti tik Sacharos, Kara - Kumo ir kitose beribėse dykumose. Tai optinis, apgaulus fata morganos reiškiny. Jis yra matymas tolumoje nesamų dalykų. Keliaudamas per dykumas, keleivis per ištisas dienų dienas mato aplink save tik smėlį ir dangų. Niekur jokio medelio, jokio upelio ar ežerėlio. Jo vandens atsargos išsibaigia, ir juo toliau, juo žiauriau jį pradeda kankinti troškulys. Staiga jis pamato priešais save tolumoje tyvuliuojantį ežerą. Jis įtempia visas savo jėgas ir skuba jį pasiekti, bet ežeras, ar oazė vis tiek pat nuo jo toli. Jis keliauja, veržiasi prie oazės, o ji nuo jo tolinasi. Išsisėmęs jis krenta be vilties, nes suprato, kad buvo viliojamas apgaulingo miražo. Fata morgana nėra keleivio vaizduotės ar jo akių padaras. Fatą morganą užfiksuoja ir foto aparato objektyvas, kuris, berods, neturi gyvos vaizduotės ir neserga haliucinacijomis.

Štai tokių fata morgana reiškinių, esant tam tikrom palankioms atmosferos sąlygoms, atsiranda ir mūsų Kopose. Ir kad pergyventume šį tikrai keistą reiškinį, mums nėra jokio reikalo keliauti į tolimąją Sacharą, — užtenka pasidairyti po Kopas.

NEPRIGERK SMĖLYJE!

Būdamas dar mažas girdėjau pasakojant, kaip vieno dvaro kumetis prigėrė sėmenų aruode. Įkrito žmogelis nuo lubų pro skylę į didžiulį aruodą, pilną linų sėmenų, ir iš jo gyvas neišsikaptė: juo jis daugiau malėsi, blaškėsi, juo giliau jis grimzdo.

Panašaus likimo gali susilaukti ir neatsargus keliautojas Kopose. Kai kur ten žemesnėse vietose smėlis pritvinęs vandens. Iš viršaus žiūrint atrodo kaip sausas, bet uždėjus koją, žmogus klimpsta. Norint koją ištraukti iš sunkaus šlapio smėlio, kurio tik plonutė plutelė buvo apdžiūvusi, antroji dar sparčiau įklimpsta. Tokios vietos pavojingos ir gyvuliams. Skaičiau aprašymą, kaip senovėje, kol dar nebuvo išilgai Užmarį nutiesto sutvirtinto kelio, tokiam vadinamajame plaukiančiame smėly prigėrė paštininko arklys, kurio tik uodega ir ausys liko kyšoti.

Kartą, keliaudamas su draugais ir aptikęs tokią klampią vietą, tyčia leidausi grimsti. Buvom sutarę, kad kai aš įgrimsiu ligi šlaunų, jie mane ištrauks. Po kokių dešimt ar daugiau minučių pajutau, kad įklimpau iki juosmens, o šelmiai bičiuliai nuošaliai spokso ir juokauja. Bandžiau pats išsiplėšti, bet pajutau esąs bejėgis prieš smėlio grūdelytį, susidėjusį su vandens lašeliu.

DIDYSIS KAPINYNAS

Norint kalbėti apie kapus, reikia pradėti nuo lopšelio, atseit, nuo Kopų gimimo. Kopų, arba Užmario, gimimas labai įdomus dalykas. Jį dar visai neseniai geologai išaiškino.

Seniau žmonės visaip suko galvas ir niekaip neišmanė, kaip galėjo atsirasti tarp vandenų toks milžiniškas smėlio pylimas. Kas jį galėjo supilti? Ir iš kur ta begalybė smėlio?

Poetiški Pamario žvejai lengvai davė atsakymą: milžiniška laumė, maudydamosi Baltijos jūroje, supylė Kopas. Tačiau geologai šitaip porina. Buvo laikai, kada Kuršmarių vietoje buvusi sausuma. Jos krantas buvęs toje vietoje, kur dabar tęsiasi Kopos. Pati Baltija tada buvusi uždaras didžiulis ežeras. Šito "ežero" bangos nu-plovusios prie kranto aukštas kalvas smėlio. Vėliau, po daug tūkstančių metų, žemės pluta Baltijos jūros ir kaimyninėse srityse įgrimzdusi. Jūra apsėmė plačias žemumas, kurių vienos vietoje atsirado Kuršmaris. Tačiau iš apsemtų plotų pasiliko kyšoti buvusio jūros kranto aukštumos, kurios iš tikrųjų pasidarė smėlio salomis. Už tų salų, kurių bent dvi buvusios dabartinių Rasytės ir Juodkrantės vietose, užkliūdavo iš jūros bangų išmetamas smėlis. Išdžiūvęs smėlis jau vėjo buvo nešamas tclyn ir kaupiamas į kitas kalvas-kopas.

Taip tas bangų išmetamas, o vėjų nešamas smėlis

kaupėsi ir kaupėsi tūkstančius metų, ir jo masės slinko į rytus—šiaurę, kol galutinai susidarė ištisa didžiulė juosta, lyg koks dirbtinas pylimas. Ši smėlynų juosta būtų daugiau keliavusi į rytus, nes daugiausia pučia vakarų vėjai, bet jai kelią iš dalies pastoja Nemuno srovė, kuri įsilieja į Kuršmares ir sudaro savotišką kontraofenzyvą Baltijos bangoms ir vakarų vėjams. Tačiau nežiūrint Nemuno jėgos, Kopų smėlis nuolat, nors po truputį, slenka į rytus ir po kiek laiko (mes, turbūt, tai nesulauksime) visai užneš Kuršmares. Žodžiu, Kuršmares palaidos Kopos, jų likimas aiškus. Tačiau kol tai įvyks, tai dar daug tūkstančių metų prabėgs.

Vakarų vėjams vyraujant ir Kopų smėlį daugiau siai nešant į rytus, jų rytiniai (prie Kuršmarių) šlaitai pasidaro statūs ir kartais nugriūva į marias. Kai didžiulė smėlio masė siūbteli į vandenį, tai sukelia milžinišką bangą, kuri didžiuliu greičiu persirita per visas Kuršmares, apversdama ir skandindama tuo metu plaukiojančius žvejų laivelius. Didžiausias toks aprašytas nugriuvimas buvo 1820 m. liepos mėn. Tuo metu į marias nugriuvo didelis Kopų šlaitas netoli Juodkrantės. Pasigirdo bausis trenksmas, lyg šimtas perkūnų būtų trenkęs, sudrebėjo žemė, susiūbavo mediniai žvejų nameliai, o griūtis sukeltoji banga perlėkė per Marias akimirksniui paskui save palikdama atvertą Marių dugną.

Senovėje Kopos buvo apaugusios ištisu didelių pušų mišku, kurį maždaug prieš pusantro šimto metų išnaikino įsiveržusi rusų kariuomenė. Tikra gyvenimo ironija: šiandien tą patį naikinimo darbą varo ten jų palikuonys raudonarmiečiai. Mišką iškirtus ir išdeginus, miško vietas, bet ir gyvenamąsias žvejų sodybas. Išstisus palaido smėlio vėpūtiniai ėmė užpilti ne tik išlikusias kaimus — Naglią, Karvaičius, Pilkopius — palaidojo po savimi keliaujantis iš vakarų smėlis. Gyventojai turėjo išbėgti, palikdami smėlyje skęstančius savo gimtucius namus. Karvaičių kaimo žuvimą poetiškai aprašė tą nelaimę pats išgyvenęs ir ten gimęs rašytojas Liudvikas Gediminas Rėza.

PUŠELIŲ KILIMAS

Kai vėjų pustomas smėlis ėmė grėsti ir kitoms Kopų vietovėms, prusiškoji administracija susirūpino, kaip

tą smėlį sulaikyti. Kovai su smėlio vėpūtinų stichija parinko kuklutę, mažytę kalną pušelę, kurios liemenėlis nei per šimtą metų nepasiekia rankos storumo ir žmogaus augmens aukštumo. Tačiau jos šaknys, priverstos drėgmės ieškoti po plačius smėlio plotus, toli pralenkia savo ilgumu didžiausių ažuolų šaknis. Štai šitomis pušelėmis ir buvo apšodinti tūkstančiai hektarų lekiančio smėlio plotų. Bet tai labai brangus darbas. Vienas ha pušelėmis apšodinti kainuoja daugiau nekaip nupirkti dešimt ha geriausios dirvos. Dėlto nors buvo sodinama ilgus dešimtmečius, bet dar dideli plotai pasiliko neapšodinti. Pušelėmis, lyg koku žaliu, kvepiančiu kilimu, yra apdengta visa šiaurinė Užmario dalis nuo Klaipėdos ligi maždaug Juodkrantės. Toliau eina plotai palaido smėlio, pajvairinti apšodintais.

PAS UŽMARIO ŽVEJUS

Užmario gyventojai yra artimieji mūsų giminaičiai Kuršiai. Jie yra savo kalba tarpininkai tarp lietuvių ir latvių. Su jais galima lengvai susikalbėti lietuviškai, ir jie nesunkiai supranta lietuvių kalbą.

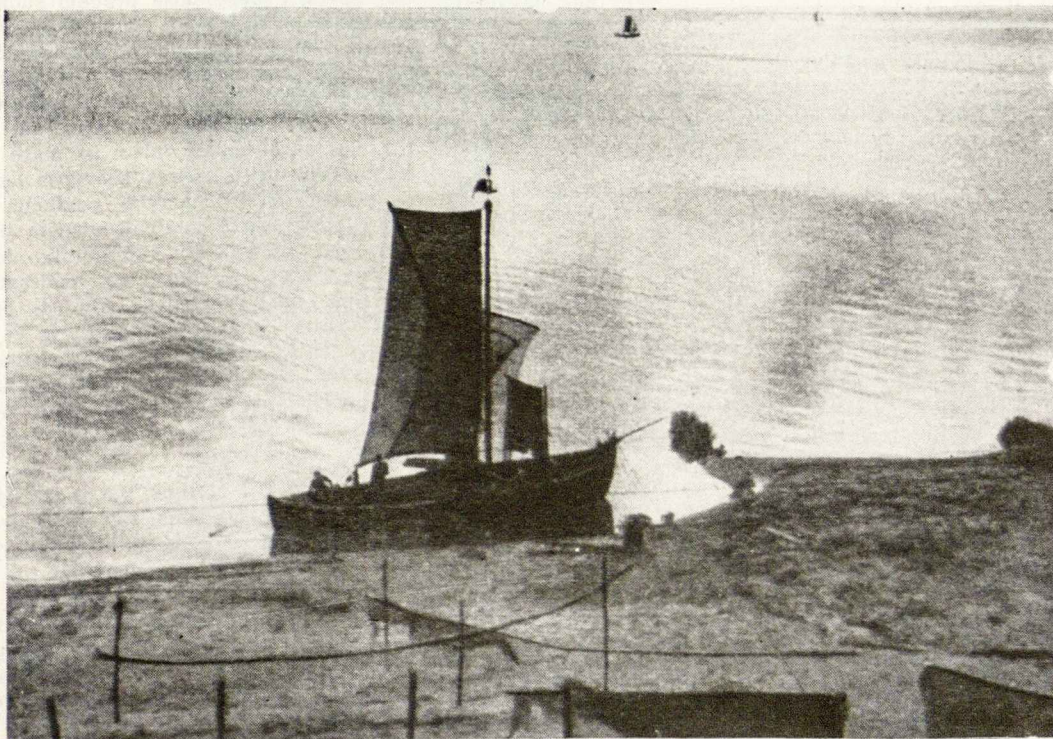
Puošniose vasarvietėse buvo įsikūrę ir ateivių vokiečiai, kurie ten vertėsi svečių vasarotojų aptarnavimu. Vietos gyventojai, vadinamieji kopininkais (Kuršių kilmės) nebuvo palankūs vokiečiams vertelgoms. Jie ne kartą drąsiai pareikšdavo savo prisirišimą prie Lietuvos. Atmenu, 1930 m. vasarą pas juos į Juodkrantę, Pervalką, Preilą nuvykau su dviem švedų mokslo vyrais etnografais. Iš pradžių jie buvo atsargūs, bet, patyrę svečius esant ne vokiečius, o švedus, pradėjo pasakoti, kad jie bijosi "tų nenaudėlių iš vakarų", atseit, vokiečių įsiveržimo. Likimas jiems lėmė po 9 metų patekti vėl į vokiečių rankas, o vėliau į bolševikų tiraniją.

*

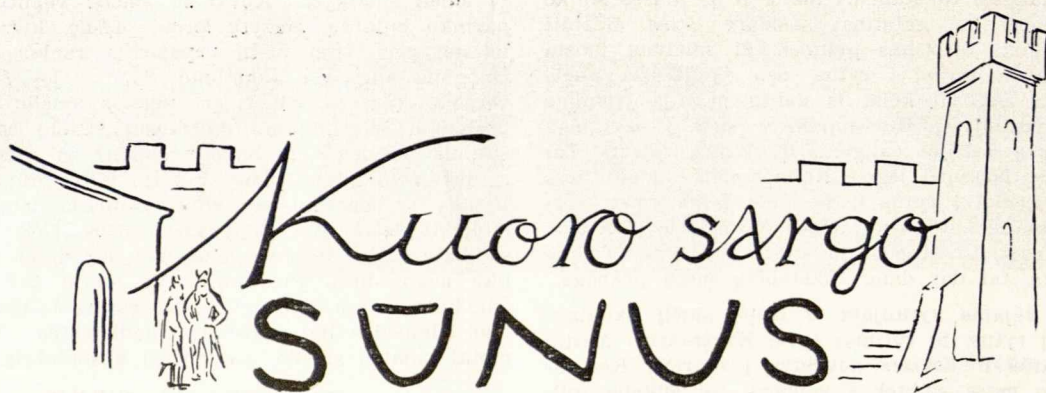
Iš anų Kopų, iš Kuršių pamaro yra kilusios mūsų gražiausios liaudies dainos apie jūrą. Kaip neramūs marių vandenys, taip šitos dainos lyriškai švelnios. Jose išplaukia žvejai į jūras, meta šilkų tinklus ir sugauna aukso žuvelės. Tačiau kai kada pakyla rūstus Bangpūtys, suplėšo tinklus ir nusineša žvejus į gelmes...

Bet vėl žvejai plaukia į jūrą, nes ji tokia graži, tokia viliojanti. Kas kartą ją matė, tas nuolatos girdi amžiną Baltijos balsą: atgalios sugrįšk pas mane!

Išplaukia
žvejai į
jūras...

Kuoro sargo SŪNUS

KĘSTUTIS KEBLINSKAS

Meilius stovėjo įsirėmęs abiem rankom dailiai išdro-
žinėta lazda ir pro kuoro iškarpa žiūrėjo į vakarus. Tą
lazdą jam davė keliaujantis dainius, prieš porą dienų
lankęsis pilyje. Bedainuojant jam didžiojo kunigaikščio
žvangio menė, ėmė ir nutrūko jo kanklių styga. Sumišo
dainius, ir kol besiklausę suspėjo susigriebti, Meilius pir-
mas iš būrio paauglių pasisiūlė nubėgti žemyn į kaimą
ir paskolinti kankles iš skerdžiaus Rimo. Dainius pa-
klausė, kuo galėtų atsilyginti už paslankumą. Jis nedrą-
siai parodė į šalia gulincią lazda. Nors gaila buvo dai-
niui skirtis su savo gabių drožinių lazda, kuri lydėjo jį
jau ne vieni metai, tačiau, paplojęs berniukui petin, iš-
pildė jo tylų prašymą.

Per tris dienas Meilius spėjo įgrįsti visai piliai, besi-
girdamas savo dovana. Dabar jis galėjo jau bent kiek
lygintis su savo vienmečiais, prieš kuriuos anksčiau ne-
turėjo kuo pasididžiuoti; — Meiliaus tėvas buvo vargšas
kuoro sargas, dar jaunose dienose tapęs raišu. Neįdavo
jis dėl to į garbingus karo žygius ir neparnešdavo vie-
ninteliui sūnui blizgančių dovanų iš svetimų kraštų. Kai
kunigaikštis žvangys su narsiais vyrais grįždavo sumušę
priešus, rytojaus dieną visi pilies vaikai sueidavo į kie-
mą, rodydavosi, girdavosi gautomis dovanomis. Tik Mei-
lius tuomet stovėdavo nuošaliai ir ne kartą nubrauk-
davo karčią ašarą. Tačiau gavęs dainiaus lazda, jis at-
gijo, ir kai kurie paaugliai pradėjo jam net pavydėti.

Bet dabar Meilius visai užmiršo savo lazda. Jis tik
spoksojo į vakarus, kur žėrėjo dvi ugnys — besilei-
džianti saulė ir laužas ant kunigaikščio Vyglio pilies.
Meiliaus akys degė susijaudinimu, bet be rūpesčio ir
baimės. Jis dar nepergyveno nei vieno priešo puolimo.
Nematė jis smingančios smaigščios strėlės į jauno kario
krūtinę, nematė verdančios dervos liejantis ant prieši-
ninkų galvų, negirdėjo sužeistųjų dejavimo, nejautė troš-
kinančių degančios pilies dūmų

— Tėve, ar tu tikrai manai, kad ten lenkai ateina?

— Tikrai, Gandriau, tikrai. Ir tegul aš krisiu nuo
šito kuoro, jei jie ryt, saulei tekant, nebus apstoję mūsų
pilaitės. Matai, tvirtos Vyglio pilies jie nedrįs užkabinti.
Atjos tiesiai pas mus!

Visoj pilyj tik vienas kuoro sargas savo sūnų šaukė
tikruoju vardu, Meilium jį praminė pilies vyrai gal jau
prieš porą metų. Tuomet Meilius įsimaišė į jų būrį ir,
atsikirsdamas jų erzanimams, prasarė, kad jis mylės
kunigaikščio žvangio dukterį Judrę. Tai išgirdę, vyrai
išsižiojo ir valandėlę nepratarė nė žodžio, tarsi perkūnas
būtų trenkęs. Paskui atsigavo ir pradėjo kvatoti taip
garsiai, kad net išsigandę skalikai pasiuto draskytis. Ir
kur tau nesikvatos — kas girdėjo, kad vaikas, kuriam
dar pienas nevisai nuo lūpų nudžiūvo, šneka mylės mer-
giną ir dar ne bet kokią, o gražiąją kunigaikštę, ku-
rią jau keli piršliai aplankė. Jo metų paaugliai nedrįsta
pažiūrėti net į savo amžiaus mergiotes nenuraudę, o
šiam seiliui štai kas galvoti atėjo! Vyrai šoko dar la-

biau erzinti vargšą Meilių, bet pašaipa jo nenugąsdino.
Jis visai rimtu balsu tikino vyrus, kad užaugęs josiąs
į gudų žemę, parsivešiąs begales turtų ir pagaliau ve-
siąs auksaplaukę Judrę.

Žinia apie berniuko įžulumą greit pasklido po visą
pilį, sukeldama ne tik juoko, bet gailėsčio ir net pasi-
piktinimo. Ilgai visos šnekos sukosi apie Meilių, o tas
vardas jam taip prigijo, kad po metų žmonės nebežinojo,
kuo jį anksčiau šaukdavo. Nei kunigaikščiui, nei jo duk-
rai nepatiko Meiliaus vaikiškos svajonės, tuo labiau, kad
šis nesileido sudraudžiamas ir vis gyresį savo ateities
planais. Pirmiau Judrė lygiai mylėdavo visus pilies vai-
kus, o dabar, dalindama jiems dovanas per žemynėlės
šventę, į Meilių nei nepažiūrėdavo.

— Pats laikas uždegti ugnį ant rytinio kuoro. Tu-
rim išpėti Gedainio pilį ir aplinkinius kaimus,—pasakė
kuoro sargas pusiau sūnui, pusiau sau ir nušlubavo žem-
myn. Netrukus nuo kuoro pakilo į dangų ilgaliežuovės
liepsnos, skelbdamos įsibraunantį priešą.

Meilius vis dar stovėjo tarp kuoro iškarpų. Dabar
vakaruose beliko tik viena ugnis, — nuilsusi saulė jau
buvo pasislėpusi už tolimų eglių viršūnių. Darėsi kas
kart tamsiau ir tamsiau. Mėnulis dar nesirodė, o žvaigž-
des užstojo paskui saulę atslinkę švininiai debesys. Apa-
čioj upelio bruzgnyuose pradėjo sukti lakštingalos, lyg
nejausdamos, jog rytoj su patekėjusia saule pradės lietus
kraujas ir papilį pripildys sužeistų dejonės, kovos rik-
mai. Meiliaus siela dabar nerūpestinga, kaip ta lakš-
tingalų daina. Rytoj jam visokiųjų galimybių die-
na — gal nepaprastų nuotykių, gal karžygiškų žygdar-
bių, gal garbės. Jau dabar jis mato save vyrų tarpe su
kardu rankoje. Jį puola išsivėpęs lenkas. Vienu smūgiu
jis išmuša priešui kalaviją, perskelia skydą, užsimoja, ir
lenko galva, kaip puodynė nusirita piliakalni žemyn...
Lygiai taip, kaip to kanklininko dainoj. Vyrai šaukia
Meiliui "valio", ir dar labiau padrąsintas jis skina prie-
šus vieną po kito, kol šie pradeda bėgti. Tuomet su ki-
tais vyrais jis sėda ant žirgų ir vejasi bėglius, šaudy-
damas tikru lanku. Jo strėlės lekia toliau už visų ir
kiekviena įsminga tiesiai į priešininką. Grįžus pilin, pats
žvangys paspaudžia jam ranką ir sako: — Nuo dabar,
Meiliau, aš padariau tave vėliavnešiu ir atiduodu savo
dukterį Judrę...

Nusišypsojo Meilius, lyg iš tikrųjų kunigaikštis būtų
jam taręs tuos žodžius. Bet šiaip ar taip, rytoj jis turi
pasirodyti narsus, padaryti kokią nors žygdarbį. Juk
Judrė tikrai jo nemyli vien dėl to, kad mano jį esant
vaiku, negalinčiu net kardo pakelti. Bet rytoj jis pasi-
rodys vyrų. Lai visi, kurie iš jo juokėsi, pamato, kad
ir jis moka atmušti smūgius, įtempti lanką ir sviesti
kilpinę. Rytoj jam vienintelė proga laimėti Judrės pa-
lankumą. Jei jis bus narsus, po kovos Judrė prieis prie
jo ir pažadės palaukti, kol jis dar paaugs ir galės su
kitais joti į tolimas šalis. O jei pasirodys bailys?...
...

tada Judrė tikriausiai išeis už to šiaudabarzdžio Kryčio, kuris jau porą sykių lankėsi su brangicimis dovanomis. Bet ne, jis nebus bailys! Su patekėjusia saule jis stos į kovą, o jai leidžiantis, visi žinos, kad jis karžygis...

Jau visai sutemo. Ir miškas, ir upelio krūmai įsiliejo į juodą nakties uždangalą. Lakštingalų suokimą nustelbė kanopų bildesys. Tai kaimo vyrai atjojo padėti pilėnams. Kieme girdėjosi katiluose gurganti derva. Iš kalvės sklido skardūs kūjo dūžiai. Vyrai galando kalavijus ir taisėsi šarvus. Visi ruošėsi rytojaus nežinia.

Tolumoje pamažu išblėso ir antroji ugnis, palikdama rausvus gaisus viršum dantytų miškų. Bet netrukus tamsa prarijo ir juos.

Meilius stovi prisišliejęs prie sienos ir virpa, kaip kanklių styga. Jis ką tik nenumirė iš baimės, kai iš kažkur atlėkusi strėlė vos neprismeigė jo ausies prie rasto. Aplink virė atkakli kova. Išsibaigė pilėnų derva, ir lenkams pavyko pasistatyti ilgas kopėčias. Jie lipo aukštin, kaip skruzdės, o gynėjai stengėsi žūt, būt juos nustumti žemyn.

Kaž kaip nedideliame priešu būreliui pavyko persiristi į kiemą. Bet čia juos tuoj pasitiko keli pilėnai, ir netrukus priešu kraujas pasipylė ant grindinio, kur dar vakar skambėjo linksmas vaikų kryžstavimas. Meilius užsidengė ranka akis — jis negalėjo žiūrėti į kraujuos besivartantį pilėną, kuriam prieš o ietis pervėrė krūtinę ir išlindo per nugarą. Kitoj rankoj Meilius laikė kardą. Jis vargais negalais išspruko iš rūšio, kur buvo visi vaikai ir motėrys, kad paskutiniojo galėtų požemiu pabėgti į pelkes ir pasislėpti. Ištrūkęs Meilius nuskubėjo į apleistą menę, nusikabino nuo sienos ginklą ir išdūmė laukan.

Tačiau kovos aplinka jį pritrenkė. Jis tik prisiplojo prie sienos, tarsi norėdamas pats tapti rastu. Užmiršo jis ne tik vakarykščius pasiryžimus, bet ir pačią Judrę, dėl kurios ryžosi atlikti didžiausius žygdarbius. Dabar jis stovėjo, kaip prikalta, neįsijautė nei kardo savo rankoje, neturėjo net jėgų sprukti atgal į rūšį.

Staiga dešinėje per kovos triukšmą Meilius išgirdo visai arti kardų žvangėjimą. Ten prie laiptų į kuorą kovėsi du vyrai. Kai jie truputį pasikreipė, Meilius pamatė, jog vienas iš jų pats kunigaikštis Žvangys. Jo

priešininkas buvo stiprus lenkas su keturkampiu skydu ir ilgu dviašmeniu kardu. Jau ir išsigandęs Meilius galėjo matyti, kad Žvangys ilgai neišsilaikys, — jo skydas buvo perskeltas pusiau, o iš kairio peties, sunkėsi kraujas. Jis dar sumaniai atmušinėjo galingus lenko smūgius, bet jo jėgos mažėjo ir mažėjo.

Pamatęs patį kunigaikštį pavojų, Meilius atgijo, — tuoj prisiminė Judrę ir savo pasiryžimą būti narsiu. Bet vistiek jis dar nejudėjo. Jis nežinojo, ką daryti.

Štai lenkui pavyko numušti Žvangio kardą ir įkirsti petin. Kunigaikštis paleido savo ginklą ir parkrito, netekęs paskutinių jėgų. Lenkas užsimojo mirtinam smūgiui. Dabar Meilius, nei pats nesijausdamas, pašoko ir sugriebęs abiem rankom kardą, dūrė lenkui. Šis tik sukriokė ir sukniubo ant žemės. Virsdamas, jis dar paskutinį kartą pakėlė savo kruviną ginklą. Mirštančiojo smūgis nebuvo smarkus, tačiau mažam berniukui nedaug trūko. Meilius susvyravo ir krito tarp savo aukos ir sužeisto kunigaikščio.

Meilius pajuto nepaprastą skausmą galvoje. Gailiai suvaitojo, bet atvėręs akis, tuoj nurimo. Viršum jo buvo pasilenkusi geltonkasė mergina. Mergina? Ne, tai pati Judrė! Meilius pagalvojo, kad jis dar sapnuoja ir vėl užsimerkė. Bet skausmas jam greit atplėšė akis. Tai iš tikro Judrė! Nusvirusios geltonos kascos švelniai kuteno krauju aptekusį Meiliaus kaklą. Iš jos akių pamažu riedėjo didelės, apvalios ašaros, kaip rasos lašai ankstyvą vasaros rytą.

— Tu didvyris, Meiliau, — pagaliau prašneko Judrė. Jos balsas berniukui skambėjo švelniau už bet kada girdėtą kanklių melodiją.

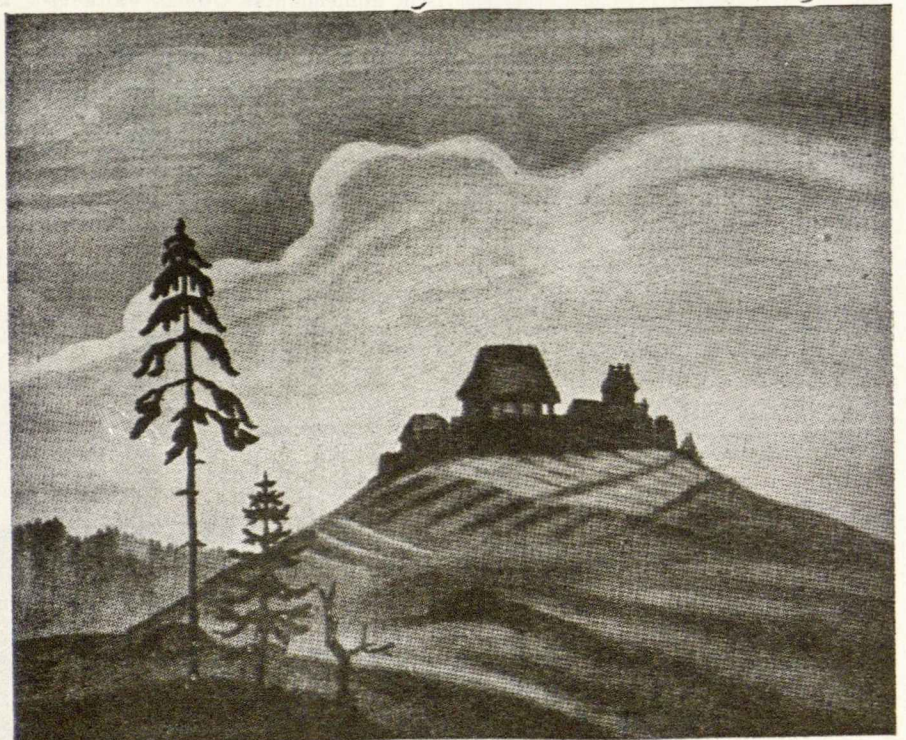
— Tu išgelbėjai mano tėvą — kunigaikštį, Meiliau. Dėkui tau. Bet tu išgelbėjai ir visą pilį — tu nukovei patį lenkų karvedį, be kurio priešai pakriko ir pasitraukė. Tavęs mes niekad neužmiršim, Meiliau. Nei aš, nei kiti pilėnai. Kai tu pasitaisysi ir paaugsi, mes tave padarysime savo vėliavnešiu.

— Judre, — teištārė Meilius. Jis pamažu užsimerkė ir giliai atsiduso.

Vakaruose už nepereinamų girių vėl grimzdo saulė, bet lakštingalos suokimas nebuvo toks švelnus, kaip Meiliaus paskutinis žodis.

Lietuvos senų laikų scdyba

"Darbininko" klišė

VASARA

Meldžiamės

“ANT TĖVELIŲ DVARO”

MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ VASAROS STOVYKLA
MARIANAPOLY RUGS. 23—31 D.

ARVYDAS BARZDUKAS

Pro pilko tėvų marionų autobuso duris vienas po kito ritosi milžiniški lagaminai, už savęs slėpdami nemigo nakties išvargintus, tačiau linksmi besišypsančius stovyklautojų veidus. Iš Bostono, Brocktono, Brooklyno, Baltimorės, Hartfordo, Philadelphiajos ir net paties Clevelando, prisiminę pereitos stovyklos linkmybes ir džiaugsmus, suskrido į vaišingą tėvų marionų dvarą šimtas su

viršum lietuviško jaunimo. Nuo pat susivažiavimo dienos iki paskutinės išsiskirstymo minutės vienu taktu plakė virš šimto lietuviškų širdžių, ir plačiuose Marianapolio laukuose aidėjo skambi lietuviška daina.

*

Registruojamės ir velkame savo gausų turtelį į gyvenamąsias patalpas, kur berniukų “bosas” Kęstutis Keblinskas kiekvienam duoda minkštą lovą ir jaukų kampą. Pietūs ir... “šėriau žirgelį”. Nors ir švelnus, bet žistik komendantas Otonas Vaitkevičius perskaito stovyklos įsakymus. Liūdnoka, bet tvarkos reikia: pas mergaites nei kojos; jokių linksmų vandenų; ir t. t. ir t. t., kaip ir kiekvienoj stovykloj.

Ši stovykla nėra tik šiaip sau poilsiui ar linksmam laiko praleidimui. Jon susirinkta pasisemti ideologinių žinių, sutvirtėti kovoj dėl Lietuvos

laisvės ir lietuviybės išlaikymo tremtyje. Todėl skaitomos paskaitos įvairiausiais klausimais: religijos — kun. Raila, veiklos — A. Sabaliauskas, savišalpos — V. Vygantas, tautiškumo — kun. prof. St. Yla, Dr. J. Aistis, dr. A. Šerkšnas, dr. V. Majauskas visiems, o Pr. Pauliukonis berniukams ir p. Kulbokienė mergaitėms gvildena kitus aktualius klausimus. Jaunesnieji ateitininkai turi atskirų reikalų ir juos atskiruose pašnekėsiuose aptaria. Kiekvienas jaunojo širdyje užkliuvęs žodis — nauja kibirkštis lietuviybės ugnin. Svarstomas ir aktualus pačių jaunųjų organizavimo klausimas. Kun. K. Mažutis, net du pavakarius su stovyklautojais šį klausimą kedenęs, atrodo, rado moksleiviuose sau padėjėjų ir jaunų vadų.

Stovykloj nepamirštama taisyklė, kad tik veržiantis pasiekiami geresni vaisiai. Dėl to stovyklautojų tarpe pravedamos įvairios varžybos. Iškalbos konkursas, vienas iš daugiausia susidomėjimo sulaukęs stovyklos programos dalykų, laimimas G. Botyriaus. Antroji vieta tenka Amerikoj gimusiai, tačiau lietuviškiausiai lietuvaitei M. Martinkutei. Literatūros žinojimo konkurse pirmuoja bostoniškiai — V. Vaitkevičius ir R. Stelmokaitė. Deklamavimo ir dailaus skaitymo konkurse A. Bendoriūtė su A. Brazdžionių gauti pirmąsias vietas, G. Pauliukonytė ir V. Žižniauskas lieka antrieji. Pažymėtina, kad G. Pauliukonytė tėra dar visai jaunutė deklamatorė.

Vakaraš stovykloje rimtis: prisimenami didieji ateitininkijos vadai. Jų gyvenimas statomas pavyzdžiu jaunajam tremties ateitininkui. Pirmąjį vakarą dr. Leimonas su Bostono kuopa vykusiai praveda dr. Pr. Dielininkaičio, to didžiojo Kristaus šūkio skelbėjo darbininkijos tarpe, minėjimą. Antrąjį vakarą filadelfiškiai ir dr. A. Šerkšnas montažu prisimena ateitininkijos tėvą Praną Dovydaitį. Toliau kun. prof. Yla nušviečia kilnų ir pasišventimo pilną kun. Alf. Lipniūno gyvenimą, ir galop pas seselę Putname lietuviško kryžiaus papėdėj Brocktono jaunieji ir prof. Sužiedėlis vaizdžiai prisimena didžiojo ateitininkų ideologo prof.

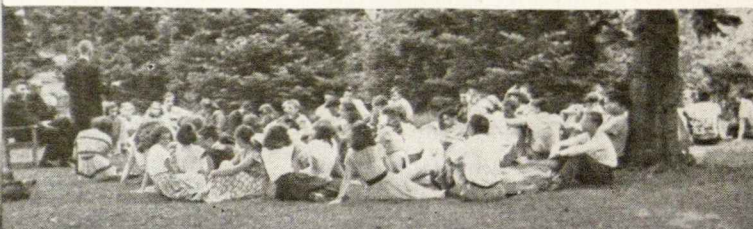

DAINUOJAME

Prie Marianapolio kolegijos rūmų.

Dešinėje: jaunoji dainininkė A. Gaigalaitė per stovyklos šventę; pašnekesys Marianapolio parke.

Nuotraukos R. Kontrimo

STOVYKLOJE

St. Šalkauskio gyvenimo kelionę.

Trečiadienio vakare stovykla pasiskęsta tyloj ir susikaupime. Partizanų vakaras į kiekvieno stovyklautojo širdį su kaupu įlieja ryžto ir primena gilų tėvynės skausmą. Ilga žiburėlių procesija kryžiaus keliu į Liurdo grota. Ten nezeniai tėvynę palikęs kun. Balčys jautriu žodžiu nukelia mus į tėvynės giriose kovojančių partizanų eiles. Dr. J. Aistis lakiom mintim savo kalboj išryškina karžygio prasmę. Toliau partizanų dainų montažas: "Sese, pink vainiką žalią — atnešk paslapčia; broli, juodą medžio kryžių pastatyk nakčiai". Partizano tylus troškimas išpildomas — jaunų širdžių vainikas bendra malda nusiunčiamas ant vienišo jo kapo tėviškės pušyno pavėsy. Gilios tylos sukaustyti skirstomės nakties poilsio.

Kiekviena stovyklos diena prasižada ir baigiasi kopytėlė. Už tėviškės laisvę ir mūsų gerovę kasdien visi iki vieno artinamės prie Dievo stalo. Ir tuomet, maldos sustiprinti, dienos darbai būna našesni ir vaisingesni.

Laisvalaikis — labai laukiama stovyklos programos dalis. Nepamirštamas visokis sportas: ramus ežeriuko paviršius reikalauja reikalauja tēkštelti jin ir sužibinti saulėje vandens pūslų vaivorykštę. Lietuviškas juokas sklinda pačiu ežero paviršium ir atsimuša į tolimoj svyruojančią burę. O kai nusimaudžius norima vėl sušilti, krepšinio salėj klyvlendiečiai, entuziastingų žūrovų gausiomis ovacijomis palydimi, skalbia Bostono vyrukų kailį, ar stovyklos valdžia (kaip jai ir pritiktų) primeta daugiau krepšių, negu visa stovykla kartu. Tinklinio aikštėje vėl gabiiai reiškiasi Clevelando, Philadelphia ir Bostono-Brocktono vyrai ir mergaitės. Lengvojoj atletikoj karaliauja Clevelando jaunieji, savo priešinimo stovyklautojų tarpe.

Daug žadanti jauna bėgikė Elvyra Šikšniūtė ir Vyt. Valaitis laimi pirmąsias vietas 60 m. ir 1000 m. bėgime. Jie abu kasdien praveda rytinį stovyklautojų kaulų mankštinimą. Žinoma, kova vyksta ir prie dulkėtai žalio stalo. Alg. Gečiauskas išeina stovyklos stalc teniso nugalėtoju, antruoju palikdamas J. Kijauską.

Vakare, prieš vadų paminėjimus, salėje didysis Ričardas tampo armoniką. Šokių metu išlenda ir smailioji "špilka" — Ant. Sabaliausko ir Arv. Barzduko leidžiamas humoro laikraštėlis, nepamirštąs pabadyti ir paties centro valdybos pirmininko.

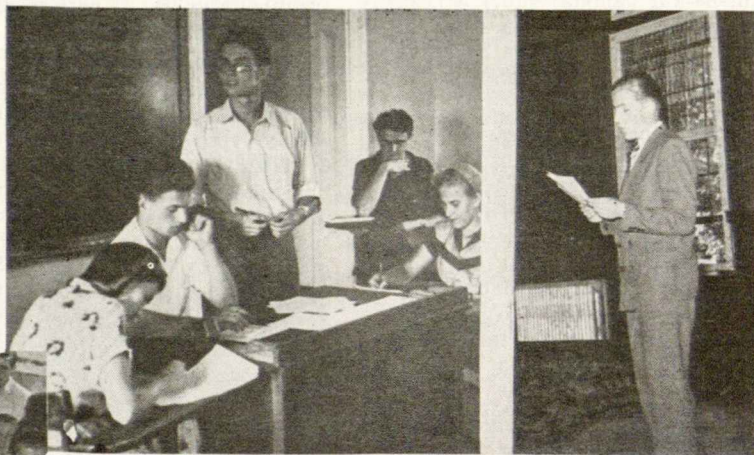
Sekmadienis, rugp. 26 d. — stovyklos šventė. Tą dieną viešame iškilmingame posėdyje paminima Lietuvos krikštą 700 m. sukaktis. Programos pagrindu eina kun. prof. Ylos paskaita. Po iškilmingo posėdžio seka literatūros - meno vakaras, kuriame stovyklautojai sukaupia visas savo kūrybines galias. Paskaitoma rašinėlių, atliekami keli akordeono solo dalykėliai. Gražiai pasirodo jaunutė dainininkė A. Gaigalaitė iš Philadelphia, o smagiam vakaro užbaigimui Bostono at-kai, nuotaikingai šypsodamiesi, pašoka tautinių šokių pynę, sukeldami gausias ir užtarnautas publikos ovacijas.

Sportuojame

Paskutinės dvi stovyklos dienos prabėga surauktų kaktų ženkle. Galvojame ir svarstome. Tai JAV Moks. At-kų Sąjungos metinė konferencija, kurios darbais domisi ne tik atstovai, bet ir visi stovyklautojai. Konferencija priima nutarimus, liečiančius JAV MAS įsteigimą, daugelį veiklos pagyvinimo klausimų, rajonais pasiskirstymą ir kt. Ji padėjo organizacinius pagrindus ir suteikė ryžto tapti geriau savo uždavinius vykdančiais ateitininkais.

Savaitę greit prabėga, jaunatvišku juoku nuaidėjusi Marianapolio laukais. Daug pasisemta stiprybės ir jėgos didmiesčio slopinamai ateitininkiškai dvasiai pakelti, atsigauta, susitikta senų ir susirasta naujų draugų. Ir vėl kopiname į pilkąjį tėvų marionų "busą", širdyse išsiveždami nuoširdžių padėką svetingiems tėvams ir mūsų centro valdybai už tokią mielą stovyklą. O jau pro autobuso langą vieni kitiems sušunkame iki pasimatymo kitais metais!

DIRBAME — Kairėje — iš posėdžių salės; viršuje — moks. at-kų suvažiavimo Marianapolyje prezidiumas; toliau — stud. K. Keblinkas skaito savo novelę, kurią spausdiname šiame numeryje.

Stud. at-kų stovyklos Waterfliete dalyviai

ANT KRANTO MELSVO EŽERĖLIO

(Studentų ateitininkų stovykla, įvykusi š. m. rugp. 3-5 d.d., Waterfliet, Mich.)

ANTANAS SUZIEDĖLIS

O jeigu kartais, po daugio metų,
Sueisim vėl, mieli draugai,
Tai mūsų gretos jau bus praretę,
Ir pasikeitę mūsų veidai,
Tik širdis jauna, ilgesio pilna,
Skausmo kupina, pasiliks jauna.

J. Aistis

Apie ištisusį pailgą Paw Paw ežerą prisėdę daug vasarnamių — lyg ančiukų, besivijusių mamą į vandenį ir plaukti pabijojusių. Ir kiekvienas vasarnamis, lyg anas ančiukas snapą, ištisęs vandenin prieplauką valtims. Kur-ne-kur pamatai vaiką, stryksantį tokiu lieptu, ar ir visą šeimą, tupinčią apie namus. Tai tylūs vasarotojai tyliuose vasarnamiuose vasaroja.

Tik vienas toks vasarnamis rugpiūčio savaitgalį suknibždo lyg avilys — jame, mat, vasarotojų šeima nemaža — gal šešios dešimtys, ir dar visi suaugę. Sužiūro kaimynai, suspokso tylūs vasarotojai, lyg Biliūno Juozapata: "Kiek čia daug ponų, ir kokie jie visi gražūs!" Kur nebus jie gražūs, kad jauni — tai studentai ateitininkai stovyklauja prie Paw Paw. Čia ir moksleiviai stovyklavo, čia ir visai jauni lietuviukai, ganomi Tėvų Jėzuitų, atostogavo. Visiems čia gera — kieno tik širdis jauna.

Stovykla prasidėjo dar Čikagoj — kai rugp. 3 d., penktadienį, po visų darbų ir fabrių prisirinko pilnas autobusas studentų. Autobusas atsi-prunkstė ir išvežė keturių valandų kelionės studentus, jų juoką ir jų dainas. Tesustojo Paw Paw atvažiavęs ir išpylė paežerėn stovyklautojus. Ir šie tylūs pamažėl poilsio išsi-skirstė.

Paryty pakirdo stovykla taip ūmai, kad net kaimynai pabudo. Surengėm altorių ant balkono — dėkojom Viešpačiui už giedrią dieną ir prašėm darbui palaimos. Šv. Mišias atlaikė kun. K. Juršėnas, visų pažįstamas ir mielas iš daugelio stovyklų Vokietijoje. Pamoksle jis priminė, kad turim gausiai dėkot gerajam Dievui, kad vėl svečioj šaly mums leido susiburti.

Po pusryčių stovykla išplaukė ežerą, jo vėsumu atsigauti ir energijos pasisemt popietės posėdžiams. Dar, mat, ir paskaitininkai iš Čikagos nesuskubo atvykti — pati proga ežeru džiaugtis.

Kai studentų veidai saule įraudo, o studentų rankos nuo irklų paskaudė, tai visi, šeimininkų pasotinti, susirinko vilos salione išklausyti Vyt. Žvirzdžio paskaitos: "Kas yra socialinis klausimas?" Čia stud. sąjungos pirm. Dr. P. Kisielius pasveikino visus stovyklautojus ir pristatė jiems paskaitininką. Paskaita sukėlė gerą valandą diskusijų, kurios ir dar ilgėsnės būtų buvę, jei ne beskubanti valandos.

Stovykla yra kartu ir sąjungos suvažiavimas. Nors dauguma suvažiavusiųjų buvo iš Čikagos, bet atstovų matėsi ir iš daug toliau — Detroito, Clevelando, Bostono, Kanados. Po paskaitos tad įvyko suvažiavimo posėdis. Išklausyta Centro Valdybos veiklos apžvalga ir revizijos komisijos pranešimas. C. Valdyba pareiškė atsistatydinanti, nes ir pratestoji jos kadencija jau pasibaigus. Tolimesnė darbotvarkė palikta rytojui.

Šeštadienį dar įvyko ir literatūros bei meno vakaras, praėjęs tokioj gražioj nuotaikoj, kaip retai kada. Balys

Račkauskas paskaitė lietuvių poezijos apie tėviškę, eilėraščius gražiai sujungdamas ir pakomentuodamas; Česl. Grincevičius sąmojingą beletristinį rašinį apie pasaulio pradžią; Adolf. Markelis feljetoną dar europietiško gyvenimo temomis; ir Aloyzas Baronas savo puikių eilėraščių. O solistė p-lė St. Klimaitė padainavo keletą nuotaikingų dainų.

Po to stovykla pasišovė nuotykiams — greta esamcj Paw Paw viešnagėj sumanyta pasilinksinti ir pasišokti. Gaila tik, kad daugelis studentų pasirodė esančios per jaunus, ir solidarumo vardan teko visiems jas išlydėti... Bet užtat nuo prieplaukos dar daug dainų nuskambėjo ir daug juoko nuriedėjo ežerėlio vilnimis.

Sekmadienio rytas šviesus ir gaiviantis. Išklausom šv. Mišių ir šv. Komuniją priimam. Tėv. Borevičius pasako pamokslą. Tai jam ir dėl šios stovyklos surengimo dėkoti tenka, su būrusiam visus mus tokien gražion paežerėn.

Pasistiprinę šeimininkų dovanomis, renkamės salionan — savo posėdžių salėn. Čia išklausom prof. J. Meškausko paskaitos apie at-ko studento uždavinius Amerikoje. Vėl diskusijos.

Toliau tęsiamas ir suvažiavimo posėdis. Jame pasiūlyti kandidatai, iš kurių senoji C. Valdyba pavesta išrinkti naująją. Priimta ir eilė rezoliucijų: dabar naudojama "Jaunimo kuopos" vardą pakeisti į studentų draugoves; kvieisti draugoves dalytis į klubus ar sekcijas pagal profesines sritis; raginti dabar nestudijuojančius at-kus pradėti arba tęsti studijas; suaktyvinti materialinę paramą studijuojantiems per Federacijos Susiėlimo Fondą; remti JAV liet. studentų sąjungos veikimą. Suvažiavimas sveikina J. E. vyskupus, VLIK'ą, ALT'ą, JAV Lietuvos diplomatinis atstovus, Federacijos Vyr. Valdybą, Moksł. At-kų S-gos C. Valdybą, Sėndraugų C. Valdybą, prel. Krupavičių, prof. Maceiną, prof. Ivinskį, prof. Brazaitį, prel. Balkūną, prel. Jurą, prel. Urbą, kun. Slaviną. Posėdžiui pirmininkavo c. valdybos vicepirm. Dr. Br. Valadka.

Pailgę posėdžiautojai numaudė nuovargę ežerą. Be nuotykių neapsieita nė čia: viena studentė skėsti bandė ir paskiau girdavos: "Skendau, Ančiuk, skendau!"

Iškilingas susirinkimas. Prof. Dr. Damušis kalbėjo apie at-ko svarbiausius uždavinius šiame krašte. Pr. Kisielius tarė atsistatydinimo žodį ir stovykla oficialiai baigiama.

Bet kaip ji baigsis, jei širdys jaunos ir gretos dar neišsiskirstė! Visi susiburia ratan, ir vėl dainom užtvinsta ežeras. Išėina ir visų laukiamą "gazieta" — Aloyzo Barono "Irklo kotas", apgailis paliksiantį lieptą ir besicunkiančią valtį.

Ir kai "Irklo kotas" paskutiniu žodžiu pasitaško, nutyska lašas iš paniurusio dangaus. Giedras dangus,

kentęs dvi gražias dienas, neištvėrė ir pravirko.

Autobusas vėl subirbė, vėl skriejo valandas — tik dabar jau atgal, Čikagon. Ir jei dar kuri daina buvo likus neišdainuota, jei kuris posmas nepritęstas — viskas šioj kelionėj išsemta. Tik kai išlipo paskutinis stovyklautojas Čikagos triukšman, autobuse daina paliovė.

Išlipa visi — ir pats išlipi. Ir mažai, kaip trumpos smagios dienos būna. Ir iš minties ilgai neišdyla — nei tos dienos, nei dainuojančių draugų būrys. To būrio gretos praretės, ir draugų veidai pasikeis, ir tos smagios dienos nutols už daugel metų, — bet širdy jaunoj liks gyvi ir neišdile, ilgesiu nuspalvinti stovyklos atgarsiai.

Pavakarys Marianaplio sode.

Nuotr. R. Kontrimo

PRIE PAW-PAW

(Moksleivių ateitininkų stovykla)

Š. m. birželio mėn pabaigoje (VI. 23-VII 1 d.), šimtas su viršum mylių į šiaurės rytus nuo Chicagos, Michigan'o valstybėje, Waterfliet, Paw-Paw ežero žalumynais skęstančiuose kraštuose buvo suruošta gražiai pasisekusi ateitininkų vasaros stovykla. Stovyklavo daugiausia moksleiviai-moksleivės ateitininkai-kės. Nors tarp stovyklautojų buvo taip pat ir moksleivių ir ne ateitininkų, bet per tas dienas visi susigyveno į vieną puikią šeimą. Iš viso stovyklavo 80 asmenų, atvykusių iš Chicagos, Indiana Harbor, Mt. Vernon, Clevelando, Detroito, St. Louis, Rochesterio ir net iš Amsterdam, N. Y.

Prie stovyklos suorganizavimo ir jos pravedimo daugiausia prisidėjo Chicagos ateitininkų dvasios vadas kun. J. Borevičius, S. J. — stovyklos vadas su visu savo štabu, kurį sudarė: stovyklos kapelionas — kun. K. Juršėnas, stovyklos komendantas — V. Bindokas, berniukų vadas — P. Aleksandravičius, mergaičių va-

dovė — O. Stankaitytė, meninės ir sportinės dalies vadovas — J. Manelis. Stovyklos vyriausia šeimininkė buvo p. G. Musteikienė, kuriai talkininkavo p. F. Manelienė ir p. A. Katalienė.

Stovyklos programa buvo gana įvairi. Kiekvieną dieną būdavo pamaldos ir lietuviškos trispalvės vėliavos pakėlimas bei nuleidimas. Stovyklavimo metu buvo eilė paskaitų, referatų su diskusijomis, literatūros vakaras, partizanų prisiminimo vakaras su fakilų eiseną, koncertas ant ežero laiveluose, Joninių ir Petriinių minėjimas, maudymasis ežere, iirstymasis laiveliais, šokiai, sportas ir kt. Kiekvieną dieną vakare išeidavo stovyklos laikraštis "Wigwamo dušas", tvarkomas A. Barzduko ir J. Manelio.

Stovyklautojai turėjo progos išklausyti šių paskaitų: kun. J. Borevičius, S. J. "Berniuko uždaviniai" (berniukams); kun. K. Juršėno "Mergaitės uždaviniai" (mergai-

tėms); Dr. V. Manelio "Aplinkos įtaka ir atrankos reikalas dvasinių vertybių srityje"; Dr. J. Pikūno "Mūsų tikslai"; stud. V. Žvirzdžio paskaita apie Prof. Pr. Dovydaitį ir Prof. St. Šalkauskį.

Literatūros vakare savo kūrybos paskaitė: A. Baronas, C. Grincevičius, A. Merkėlis ir iš jaunesniųjų: L. Širmulytą ir D. Memėnaitę.

Stovyklos metu buvo suruošta eilė konkursų, kurių laimėtojais išėjo: iškalbos — A. Bielskytė, dailaus skaitymo — L. Širmulytė, deklamavimo — D. Valančiūtė, literatūros žinojimo — D. Brazytė, tvarkingumo — N. Rimkutė ir G. Orvidaitė. Kuopų pasirodymo konkursą laimėjo Clevelando moksl. at-kų kuopa (konkurse dalyvavo Chicagos, Clevelando, E. St. Louis ir Detroito moksl. at-kų kuopos), stropumo konkursą laimėjo Detroito kuopa.

Sporto varžybų laimėtojai: krepšinio rungtynes santykiu 39:26 laimėjo iš Chicagos specialiai rungtynėms atvykus CASK "Ateities" komanda, žaidusi prieš stovyklos rinktinę, kiti sporto varžybų laimėtojai: stalo tenisas — V. Valaitis, 100 m. bėgimas — L. Ragauskas, 4.000 m. bėgimas — A. Žemaitis, 50 m. bėgimas mergaitėms — N. Balčiūnaitė, irklavimo berniukams — S. Razmus, irklavimo mergaitėms — N. Balčiūnaitė, mergaičių estafetė — Clevelando ketvertukė, berniukų estafetė — Chicagos ketvertukas, kvadratas — Clevelando kuopa.

Stovyklą aplankė šie žymesni svečiai: klebonas kun. J. Paškauskas, kan. V. Zakarauskas, kun. Dr. A. Deksnys, kun. Urbonavičius, kun. T. Narbutas, Studentų At-kų S-gos pirmininkas dr. P. Kisieličius, Chicagos Stud. At-kų skyriaus pirmininkas V. Gylis, stud. A. Prapuolėnė ir visa eilė kitų svečių. Į stovyklos uždarymą specialiai iš Clevelando atvyko Ateitininkų Federacijos atstovas Pr. Joga ir perdavė Federacijos sveikinimus.

J. Manelis

Moksl. at-kai Marianapolio stovykloje.

Nuotr. R. Kontrimo

BERNIUKŲ STOVYKLA**KENNEBUNK PORT, MAINE**

Tuo pačiu metu, kai Putnamo Seselių vienuolyno sienos skambėjo nuo stovyklaujančių mergaičių juoko ir dainų, Kennebunk Port, Maine, Pranciškonų vienuolyne buvo susirinkę taip pat gausus būrys — viso apie 60 mažų ir paauglių, linksmų, nepaprasto judrumo berniukų, kuriuos apvaldyti ir sutvarkyti sugebėjo tik gabus ir toks pat judrus Tėvas Gediminas Jočys. Būdamas stovyklos vadovu, šis jaunas ir energingas vienuolis nenuilstamai vedė vaikus pagal nustatytą programą, mokė juos lietuvių kalbos, istorijos ir dainų, o kada pasijusdavo nuovargis, pasinerdavo su jais vė-

pažinimo pašnekėsius, kuriuos kartu su dainomis pravedė sesuo Felicija, A. Skrupskelienė, dr. J. Aistis, M. Avietinaitė, H. Kačinskas, muz. Beinoris. Mergaitės, be to, turėjo 3 literatūros vakarus, 2 laužus, 3 koncertus ir vieną dainų bei šokių popietę. Stovykloje leidžiamas laikraštėlis "Kibirkštėlės" susilaukė nemaža bendradarbių iš stovyklautojų tarpo.

Tačiau liepos mėn. 29-ji diena reiškė visų malonių ir nepaprastai jaunąsias stovyklautojas suartinusių dienų pabaigą. Į iškilmingą stovyklos uždarymą atsilankė prel. J. Ju-ras, kan. F. Kapočius, dr. J. Leimonas ir Tėvų Marijonų atvežti Mar-janapolio berniukų stovyklos da-

lautojų tarpe, nagingai ir sumaniai papuošdami jiems skirtą nedidelį rajono plotą. Jamborees atidarymo metu lietuvišką vėliavą nešė priekyje lietuvių skautų draugovės. Ji greitai buvo atpažinta tarpe kitų 55-ių. Rugpiūčio mėn. 6 d. lietuvių rajone atsilankęs JAV komisaras Australijai buvo labai susidomėjęs originaliu vidaus įrengimu ir atsi-sveikindamas sutraukė nemažą būrį žurnalistų bei fotografų. Taip pat stovyklaujančius lietuvius savo atsilankymu pagerbė ir Tarptautinio Skautų Biuro dir. pulk. J. Wilsonas.

Tenka apgailėti, kad ir šitoje skautiškoje stovykloje, kur, rodos, turėtų būti didelė bičiulystė, lietuviai buvo nuskriausti. Pirmiausia jambree vadovybė prisikabino prie lietuviškos vėliavos, nenorėdama leisti jos iškabinti. Tačiau lietuviai skautai, remiami įvairių bičiulių, laimėjo, — vėliavą leido iškabinti prie stovyklos vartų. Lietuviai skautai buvo surengę tautinę parodėlę, kurią stovyklos vadovybė uždarė.

Rugsėjo 1 d. Salzburge, Austrijoje, įvyko Tarptautinė Skautininkų Konferencija, kurioje dalyvavo lietuvių skautų Vokietijos rajono vadeiva vyr. sktn. V. Šenbergas. Jo tikslas buvo atgauti Lietuvos Skautų Brolijai lygiateisio nario vietą, kurią ji turėjo nepriklausomos Lietuvos laikais.

Bostono skautų stovykla. Bostono vietininkijos DLK Kęstučio draugovė rugpiūčio 6-12 dienomis sėkmingai stovyklavo Cedar Hill prie Waltham, Mass.

Šią vasarą Chicago skautai ir skautės buvo suruošę atskiras stovyklas Chicago apylinkėse. Abi draugovės šį kartą stovyklavo net 3 savaites. Apie 40 skaučių ir 80 Chicago "Lituanicos" Tunto skautų savose stovyklose sėmėsi reikalingo būsimiems vadovams patyrimo, vadovaujant sktn. Z. Juškevičienei, sktn. Lesevičiūtei, sktn. E. Zaborskui, A. Kereliui, kun. sktn. Vaišniui ir kt.

Stovyklautojai išsiskirstė su viltimi, kad kitais metais bus galimybė suorganizuoti dar didesnes ir gausingesnes stovyklas.

NEW YORKO ATEITININKŲ IŠKYLA

Š. m. liepos 22 d. New Yorko ateitininkai ir jų bičiuliai suorganizavo iškylą laivu į Bear Mountain — nedidelį, kalnų papėdėje besilisintį kurortą. Gražiam orui esant, jaunimas ir dar jaunos sielos senimas mankštino miesto ankštumoje sustyrusius sąnarius, irstėsi laiveliais ramiam ežerėlyje ar žaidė mūsų tautinius žaidimus. Pavakariais, kada saulutė slėpėsi už miškų, šiek tiek nuvargę, bet linksmi grįžome vėl atgal į tą dangoraižių ir šviesių reklamų miestą, o Hudson upės krantai skardėjo lietuviška smagi daina.

Maudomės jūroj prie Kennebunk Port, Me.

siose Atlanto bangose. Ir taip visą liepos mėnesį — su saule ir daina!

Stovyklos uždarymas įvyko liepos mėn. 27 d. Po atsisveikinimo pamaldų jaunieji stovyklautojai išsiskirstė kas sau, tvirtai pasiryžę ten vėl susirinkti sekančią vasarą.

BERNIUKŲ STOVYKLA**MARIANAPOLYJE, THOMPSON, CONN.**

Šiltomis ir saulėtomis liepos mėnesio dienomis būrys berniukų, kuriam laikui pamiršusių miesto dulkes ir kasdieninius rūpesčius, ramiai stovyklavo gražios Marianapolio gamtos prieglobstyje. Mūsų mielo ir sumanaus pedagogo dr. A. Šerkšno vedami, jie visą mėnesį dirbo, žaidė ir ilsėjosi. Stovyklavimo laikui pasibaigus, mažieji nencromis, tačiau visokiariopai sustiprėję, grįžo pas tėvelius ir atgal į mokyklos suolus.

MERGAICIŲ STOVYKLA PUTNAM, CONN.

Š. m. liepos mėnesį Putnamo Seselių Nekalto Prasidėjimo vienuolyne įvykusioje stovykloje dalyvavo virš 100 jaunų lietuvių, jų tarpe ir Amerikoje gimusių. Nors mažai lietuviškai mokančios, tačiau pasiryžusios kuo daugiau susiartinti su sesutėmis tremtinėmis, jos lankė lietuvių kalbos, literatūros ir krašto

lyviai. Po šv. Mišių įvyko procesija prie Fatimos Marijos ir Liet. Kryžiaus, o pavakariais — mergaičių išpildyta atsisveikinimo meninė programa, talkininkaujant svečiams berniukams.

Reikia pažymėti, kad ta pačia proga šioje lietuviškoje sodyboje įvyko lietuvių susiartinimo šventė, kurios metu veikė spaudos skyrius, nemažai išplatinęs Vokietijoje ir Amerikoje išleistų knygų.

Ši lietuvių vasaros stovykla, praėjusi su tokia puikia nuotaika ir pasisekimu, dar kartą įrodė Putnamo Seselių nuoširdų bendradarbiavimą ir pasiryžimą vesti jaunimą lietuvių ir religijos keliais, suteikiant jam retą galimybę nors keiliolikai dienų pasitraukti iš didmiesčių triukšmo ir pailsėti taip mieloje lietuviškoje aplinkoje.

LIETUVIAI SKAUTAI 7-TOJE PASAULINĖJE JAMBOREEJE

Šių metų rugpiūčio mėnesio 3-13 d.d. Bad-Isle, Australijoje įvykusioje 7-je Pasaulinėje Jamboreeje dalyvavo taip pat ir lietuvių skautų reprezentacinis vienetas, vadovaujamas sktn. V. Skrinko ir pskt. O. Gešvento, atvykęs net iš paties Diepholzo (Vokietijoje). Kartu su latviais, rusais ir vengrais skautais sudarę vieną draugovę, lietuviai skautai puikiai pasireiškė stovyk-

ATEITIES

SPINDULIAI

NUOTYKIAI VASARĄ

L. ŠIRMULYTĖ

Neseniai lauke šėlo ir daužėsi audra, lyg nuplėštomis gyvybėmis norėdama papuošti savo niekad nenurimstančią krutinę. Bet ir vėl viskas nutilo, tik lengvas rūko tulis kilo nuo šlapios žemės ir, susisukęs kamuoliais, pranykdavo ore.

Ilgai sėdėjau susiraitęs ant kėdės ir, kas kart stipriau spausdamas nosį prie stiklo, laukiau oro permainos. Jau, rodos, lietus lyg ir praėjo, bet žiūrėk, nei iš šio, nei iš to, kad ims vėl purkšti ir spiaudytis dangus, tartum ko pykdamas ar norėdamas atkerėti raganų burtus. Bet štai išlindo didelė saulė, geltona kaip kvietinis blynas, ir iškišo savo smalsią nosį per vaivorykštės užuolaidą.

Nieko nelaukęs, rankove pazulinau sudrėkusią nosį ir nubildėjau į salioną prašyti mamos leidimo. Ji tuo tarpu dėliojo ant stalo įvairaus dydžio keptus sutvėrimus, o tėtė atidžiai pūtė, valė, krapštė ir vėl pūtė šachmatų stalą. Iš lėto prislinkau prie mamos ir, nutaisęs švelnų balsą, pradėjau prašyti.

— Mamyte, leisk į kiemą...

Jau maniau, kad mama tik numos ranka ir bus baigta, reiškia, gausiu sutikimą, bet kur tau. Kaip tyčia žirstelėjo skambutis, ir mama, netarus nei pusės žodžio, išnyko duryse. Nušlepsenu ir aš. Tik staiga — į koridorių įlapatavo juodas šuo, o iš paskos įėjo kokia tai stora ponija, mamos vedina. Šuo iš pirmo žvilgsnio man baisiai nepatiko ir, iš dalies, buvo truputį panašus į savo savininkę: gauruotas, kreivom kojom ir nušepusia uodega. Nors ta ponija neturėjo nei gaurų, nei uodegos, bet kojos tai jau tikrai buvo panašios.

Visai nekalantai prisėlinau prie šuns, kuris, išplėtęs akis ir išsišiepęs, rodė man ilgą ir raudoną liežuvį, ir neabejodamas tryptelėjau jam uodegą. Šis tik kad sustaugs ir, vilkdamas uodegą žeme, smuko pro pasitaisiusias duris į virtuvę.

Porą kartų apsisukęs ant kulnies, apsirengiau ir, nieko neklaušęs, išėjau į kiemą. Einant kojos kažkodėl netaip dėliojosi, ir tiek. Rodos, statau tiesiai, o tos susipina, ir turiu saugotis, kad neišsitiesčiau ant žemės. Pagaliau atsisisėdau ant suolo ir, apžiūrėjęs kojas iš visų pusių, nusprendžiau, kad batus, turbūt, netaip užsidėjau.

Visą kiemą išlandžiojau, bet niekur nei vieno vaiko. O nuobodu, nors mirk iš pasiutimo. Pradėjau ieškoti kokių nors išsimanytų žaidimų. Surankiojau nuo žemės gausybę ilgų ir išmirkusių sliekų ir, suspaudęs rankoje, įsivaizdavau, kad tai užuolaidos kutai, kuriuos mėgdavau pinti, kada mama neleidavo laukan. Atsisėdau ant supynės ir, vienojė rankoje vis dar laikydamas besiraitančius ir išbalusius sliekus, su koja makalavau jau ir taip tirštą balą.

Taip man bežaidžiant, išgirdau mamos balsą šaukiantį mane. Kad ir nelabai vykusiai šokinėjau per balas, bet kaip klusniausias vaikas dygte išdygau salione svečių akyse. Kažkodėl tėtis pamatęs baisiai susiraukė, o viena ponija, spausdama ką tai prie nosies ir tempdama į bonką panašų kaklą, kitai savo kaimynei kaž-

ką pašnibždėjo. Atsipeikėjau tik tada, kai tėtė griausmingu balsu įsakė:

— Marš į kiemą ir mesk tuos sliekus!

Tokiais atvejais stengiausi būti kuo klusniausias. Bet, nežinau kodėl, mamai aš vėl nepatikau, sako, kad buvau purvinas iki ausų. Nesamoni! Aš juk iščiupinėjau save nuo galvos iki kojų ir nebuvau purvinas aukščiau kelių... Ką padarysi? Uždarė mane vienui vieną valgomajame. Ir džiaukis dabar, kad nori! Davė meškiną ir dar porą žaislų. Ach, bet man, tokiam vyrui, žaisti ir statyti kaladėlių namus, juk tikrai gėda! Reikėjo ieškoti naujų žaidimo priemonių.

Iplindau į prausyklą ir, nudžiovęs muilinę, pradėjau pūsti burbulus. Iš pradžių ląksčiau po visą kambarį ir lįpdžiau įvairiaspalvius burbulus ant sienų, paveikslų, visur, kur tik pasiekiau. Paskui užsilipau ant stalo ir, pastūmęs gėlių vazą, pradėjau darbuotis. Kad mindžiojau mamai dovanotą staltiesę, tai niekis. Dovanos daugiau! Nuo stalo, įsisiūbavęs ir pasispyręs, užšokau ant indų spintelės. Iš čiaėjosi dar geriau. Burbulai, išlindę iš vamzdelio, skirto gerti Birutės vandenį, buvo dideli ir sprogdavo kartais net nepasiekę žemės.

Staiga didžiausiu triukšmu prasiveria durys, ir jose įstrigus stovėjo rūsti mama. Nieko nelaukęs virtau nuo aukščiausios kambario vietos ir kaip viesulas, pasileidau per pirmas pasitaikiusias duris. Rodos, kieme taip greitai bėgau, kad purvas net cypdamas švaistės į šalį, bet visgi porą kartų minkščiausia vieta priplojau išsitiesusius sliekus, o bėgdamas gėlynu, prigirdžiau ten savo šliures. Šokau, kabinaus ant tvoros, bet čia kažkaip nelaimingai užsikabino mano kelnės, ir palikau kaboti lyg išplautas skuduras. Bet kas buvo tada, kai mane nukabino ir parnešė namo, tai net savo geriausiems draugam nesakiau.

Taip slinko mano dienos. Rodos, jau taip stengdavaus būti geras, bet vis niekam neįtikdavau. Net ir tėtė, ir tas kelis kartus buvo nepatenkintas mano išradimais. Ot, kad pavyzdžiui, kraustydamas ir versdamas rašomąjį stalą, radau įvairaus dydžio ir įvairiausių spalvų sveikas ir nučiulptas pypkes. Žinoma, į mano gudrią galvą šovė mintis ir, pasišokinėdamas ant vienos kojos, nuzvimbiau į virtuvę. Ten tarnaitė kažką mušė, plakė, maišė ir vėl mušė. Prisėlinęs arčiau, kyštelėjau galvą pro jos pažastį ir, kaip visuomet, nekalčiausiu balsu paklausiau:

— Ką tu čia gaudai?

Ta tik atsisuks, kad pažiūrės kaip bulius per lentą ir prašneko mėsininko balsu:

— Gaudai... gaudai... Tiek ir išmanai, kiek kiau-lė apie debesis. Kad toks gudrus, tai nubėk ir nuo lentynos atnešk maišelį su miltais. Žiūrėk, kad ant maišelio būtų raidė "M". Nepamiršk!

Kol ji baigė išdeklamuoti savo sakinio paskutines eilutes, aš jau, pasinėręs iki alkūnių, maišiau po kruopų maišus. Ir kas per nesekmė! Kiek kartų tik kišu ranką, vis kruopos ir kruopos. Pagaliau, pačiame len-

D. BURAČAITĖ

RYTAS

Efeta. — Mažo paukščio balsas.
Ir ima sidabru skambėti
Iš lėto verias akys. Rytmetys.
Diena — palaimintas svetys.

Štai keliasi dangus nuraudęs.
Sakai: valia suteiks sparnus, —
Kur moja tolumos, kaip draugės,
Kur debesėlis toks šviesus.

Efeta — mažo paukščio balsas.
Iš lėto verias akys. Rytmetys.
Ir varpeliu dainuoja, skamba
Diena — palaimintas svetys.

SVETIMOSE MARIOSE

Veltui paskendo toliuos žvilgsnis —
Vien nepažįstami juodi laivai,
Ir šlama bangos, pražuvai!

Siaubingai klykia marių paukštės.
Pavargęs irklas ir ranka...
Ir mirštant saulei, aušrai auštant,
Aš kaip nulūžusi šaka.

Kad bent vėjelis čia atklystų
Nuo žemės lūpų pravirų,
Kur miega palikta vaikystė
Ant rankų motinos savų.

Pro sielvarte paklydusią valtelę,
Pro raudančias pakrantėse pušis,
Plaukią laivai be vėliavų, be kelio...
Ir grimsta marių gelmėse viltis...

Veltui paskendo toliuos žvilgsnis,
Taip nepažįstami juodi laivai,
Visa valtis devyniuos broliuose,
Kada jie tars: nepražuvai...

tynos gale užtikau maišelį su kažkokiais tai miltais ir, spausdamas jį prie pilvo, prisistačiau tarnaitėi.

Kada tešla buvo išminkyta ir paruošta kepti, gryb-
telėjau gabaliuką ir prikimsau tėvelio šviesiai rudą pyp-
kę.

Tarnaitė pamirkė žąsies sparną kokiame tai gelto-
name skystyje ir brūkstelėjo per pyrago viršų. Taikiaus
ir aš pateplioti savo kepinį tėvelio pypkėje. Nutaikęs
progą, porą kartų brūkstelėjau ir igrūdau į krosnį kep-
ti. Lyg atlikęs didžiausią uždavinį, nusivaliau rankas į
kelnių šonus ir nustraksėjau į valgomąjį.

Sutvarkęs ir sudėliojęs išmėtytas pypkes, viename
stalčiaus šone pastebėjau sesers plunksnakotį su mėlyna
galvute. Kelis kartus pavarčiau rankoje ir, žinote, jis
man baisiai patiko. Segiau ir taikiau jį prie ausies, prie
švarko ir net prie kelnių. Bet niekur netiko. Ir vėl nau-
ją idėją!

Pasisukinėjęs ir pabrūžinęs apie gėlių puodus, pri-
sėlinau prie didelio ir pilvoto kaktuso. Dabar manyje
pradėjo virti kerštas. Juk ant šito biaurybės aš bedūk-
damas kartą atsisėdau. Ir įsivaizduojate, kada atsikė-
liau, tai jame buvo likę tik pora dyglių... Todėl dabar
net nemirktelėjęs smeigiau plunksnakotį į mėsingiau-
sį kaktuso vietą, visai panašiai, kaip mane kad kan-
kindavo su įvairiais cebicn ir kitom biaurybėm. Išlė-
to stumdamas iš plunksnakočio rašalą beveik pusę su-
leidau tam savo spygliuotam priešui. Net geriau pasi-
darė. Atidžiai nuvaliau palangę, o rašaluotą kaktuso
pusę nusukau į langą. Ach, kaip man buvo gera ir
linksma, sunku apsaityti

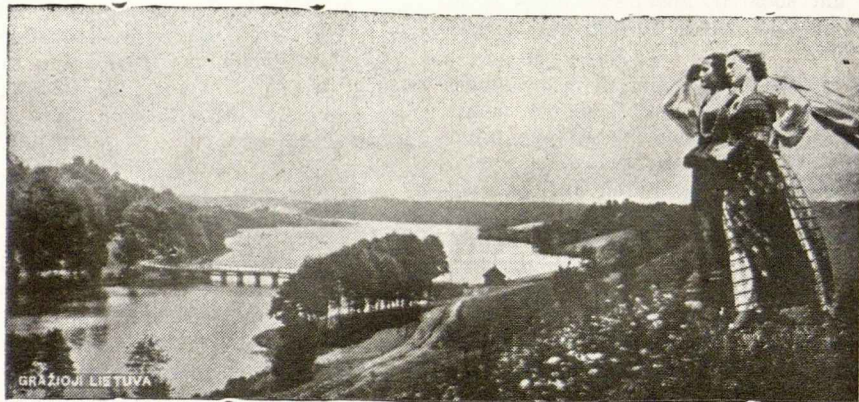
Nagi mano pyragas!

Sokau į virtuvę ir įkišau nosį į krosnį. Stebuk-
las! Vietoje kepsnio pypkėje pūsojo putų krūva. Ir
ne tik pypkėje, bet ir formose kilo ir pūtėsi kalnai bur-
bulų. Benagrinėjant kepimo paslaptį, pro duris įskrido
samčiu nešina tarnaitė ir kad pasuks ratą, tai man net
marškinių apykaklė pasistojo.

— Ach tu, nevidone! Ar matai kokius miltus atne-
šei? Ką, manai, iš skalbimo miltelių aš moku kepti?

Dėvulėliau man, ką aš padariau! Jau nebežinojau
nei kur dingti, nei ką daryti, tik, kad apsisaugočiau nuo
tarnaitės samčio, nėriau per duris ir, pavargęs nuo įvai-
riausių išradimų, atsirėmiau į didelį kaštaną. Dabar
mintys ir baimė įvairiais šunkeliais pradėjo smigti mano
galvon. Ką pasakys tėvelis už pypkę, mama — už kak-
tusą. Oi, bijau net galvoti. Bet ko man bijoti, juk aš
vyras. Vyrai, oho, juk neverkia, kai juos muša. Žinoma.

Norėdamas antspauduoti savo nutarimą, atsikvė-
piau ir iš visos širdies nusispioviau. Bet ir čia nesėkmė:
seilės, vietoj leptelėjusios ant žemės, nusitiesė ir nuvar-
vėjo per visą pilvą.

Veltui paskendo toliuos žvilgsnis...

TAUTIŠKAS ATGIMIMAS LIETUVOJ

D. ŠKUDZINSKAITE

Lietuvių tautiškas atgimimas prasidėjo devynioliktojo amžiaus aušroje. Vilniaus universitetas susidomi Lietuvos praeitimi ir jos kalba. Į šį universitetą studijuoti nuvyksta visa eilė žemaičių bajorų, kurie susižavi skelbiamomis idėjomis ir patys pradeda rašyti lietuviškai. Poškos, Stanevičiaus, Klemento ir Vilento raštai dažnai skaitomi bajorų dvareliuose.

Vilniaus universitete mokėsi ir kiti du dideli žemaičiai: Daukantas ir Valančius. Pirmasis buvo istorikas, tyrinėjęs tautos praeitį ir ją surašęs į knygas, antrasis visuomenės veikėjas, rašytojas ir vyskupas, didelis kovotojas prieš priespaudėjus rusus. Daukantas kėlė praeities didybę, kad Lietuva buvo garsi, ėjo nuo marių iki marių. Jo raštai turėjo įkvėpti žmonėms pasididžiavimo ir drąsos.

Nors jis ir aukštino Lietuvos praeitį, bet jo knygos buvo žmonėms dar nesuprantamos. Žmonės buvo mažai mokyti, dar turėjo praeiti daug laiko, kol iš baudžiavos išlaisvinti ir išsimokslinę valstiečiai suprato Daukantą ir karštą meilę pamilo Lietuvą.

Devynioliktojo amžiaus viduryje atsiranda vis daugiau mokytų vyrų. Tuo metu Baranauskas parašo „Anykščių šilėlių“, kur apdainuoja Lietuvos gamtą. Laurynas Ivinskis tyrinėja gamtą ir spausdina ūkininkams kalendorius. Vėliau suskamba jautrios ir gražios kun. Vienažindžio dainos apie ištremtus Sibiran.

Tačiau tai buvo tik tautinio sąjūdžio pradžia, dar mūsų tautai reikėjo vyskupo Valančiaus. Jis steigė parapijines mokyklas, išmokė žmones skaityti ir rašyti, kūrė blaivybės draugijas ir atpratino visą kraštą nuo degtinės. Kai reikėjo, jis ir rašė visokio turinio knygeles.

Visą jo gražų švietimo darbą sutrukdė 1863 m. sukilimas. Po jo rusai uždraudė spaudą lotyniškais raidėmis, uždarė blaivybės draugijas ir parapijines mokyklas, taip norėdami surusinti Lietuvą. Valančius pradeda didelę kovą prieš rusų „graždanką“, t. y. rusų raidėmis spausdintas lietuviškas knygas. Lietuviškųjų raštų leidimą jis perkėlė į Mažąją Lietuvą, į Tilžę. Iš ten slapta knygas gabeno į Lietuvą ir visur jas platinė. Knygų platinime ypač buvo pasižymėjęs kaimietis J. Bielinis, už jo sugavimą rusų valdžia buvo paskyrusi gana didelę sumą pinigų.

Dar prieš 1863 m. sukilimą vysk. Valančius norėjo išleisti laikraštį „Pakeleivingą“, bet tas darbas buvo sutrukdytas. Ir tik po 20 metų Tilžėje pasirodė pirmasis lietuviškas laikraštis. 1883 m. išėjo „Aušra“, kurią redagavo dr. J. Basanavičius. „Aušra“ kėlė Lietuvos praeitį, savo krašto ir savo kalbos meilę. Užmirštas Daukantas su savo tautos istorija pasidarė jų dvasios vadas. „Aušroje“ pasireiškė ir didysis mūsų tautinio atgimimo dainius Maironis.

1886 m. „Aušra“ sustoja, bet lietuviai jau buvo pripratę prie laikraščio. Tuoj pasirodo nauji leidiniai. 1886 m. išeina „Varpas“, dr. V. Kudirkos redaguojamas, 1890 m. „Apžvalga“, vėliau „Tėvynės sargas“ ir visa eilė kitų laikraščių.

Rusai, matydami, kad vien spaudos draudimu, mokyklų ir draugijų uždarymais, negali supravoslavinti ir surusinti lietuvių, ėmėsi kitokių priemonių. 1891 m. rusų valdžia nutarė uždaryti Kražių bažnyčią, vienuolyną ir kapines. Vysk. Paliulionis gavo pranešimą, kad iškeltų vienuoles į Kauną, bet vyskupas delsė, kiek galėjo. Pagaliau rusai liepė tą įsakymą vykdyti. Sužinoję tai žmonės sujudo ir, bijodami, kad bažnyčios neuždarytų, pradėjo dieną ir naktį budėti. Policijai nepavykus uždaryti

bažnyčios, atvyko pats Kauno gubernatorius Klingenbergas su dideliu būriu policijos. Gubernatorius ilgai įkalbinėjo žmones išeiti iš bažnyčios, bet žmonės neklausė. Rusai pradėjo vartoti jėgą, tada šventoriuje susibūrę pagaliais ginkluoti lietuviai pradėjo ginti mušamuosius. Kilo muštynės, kurios tęsėsi net iki ryto, iki atvyko kazokai. Suimtųjų teismas įvyko tik po metų Vilniuje. Lietuvius gynė garsiausi rusų advokatai. Teismas labai švelniai žiūrėjo į lietuvius. Nuteistiesiems, pačiam teismui prašant, caras dovanojo visas bausmes. 1893-čių metų Kražių skerdynės turėjo nepaprastai didelę reikšmę tautiškajame judėjime ir buvo pagarsėjusios plačiame pasaulyje.

1870 m. grįžta į bažnyčią ir lietuviškos pamaldos. Pirmasis tai padarė Seinų seminarijos auklėtinis kun. P. Leonavičius.

1900 m. inž. A. Maciejauskas Petrapilyje išspausdino lietuvišką žemėlapi. Policija jį konfiskavo, bet Maciejauskas padavė policijai į teismą ir, pasiekęs per visas instancijas senatą, bylą laimėjo. Galų gale, 1904 m. gegužės 7 d., caras paskelbė lietuviškos spaudos laisvę.

Per 40 metų spaudos draudimu rusai nieko nepasiekė. Jokie gąsdinimai negalėjo knygų spausdinimo ir platinimo sulaukyti. Atvirkščiai, tik didino knygų skaičių.

Tada lietuviai už spausdintą knygą nepabūgo nei šalto Sibiro, nei kitokių grasinimų. O dabar, kai mums negresia nei Sibiras nei kalėjimas, ar mes branginame ir mylime lietuvišką knygą? Daug kas pasako, kad tokie dalykai dabar nereikalingi, gal daug kas iš mūsų pamaino lietuvišką knygą į „funny book'us“.

Dabar mūsų tėvynėje viešpatauja daug žiauresnis ir klastingesnis raudonasis žandaras. Mūsų tautiečiams vėl brukama „graždanka“, draudžiama laisvai kalbėti ir melstis. Vėl mūsų tautiečiai žudomi, kalinami ir tremiami į Sibirą. Ir dabar mūsų jaunojo atbudusiojo tėvynėje eina žūtbutinė kova už tas pačias idėjas ir tuos pačius tikslus.

ADA KARVELYTĖ

O, ŽIEDAI KAMELIJŲ BALŲ

O, žiedai kamelijų balų,
Dar nevyskite, pabūkite kartu
Šitą vakarą su ilgesiu manu,
Ak, žiedai, pabūkite kartu...

Mano laimė, kaip drugelis, kaip daina,
Vėl nuskrido — nuaidėjo, ir gana
Man to skausmo šiandien šitam vakare —
Ak, ta laimė, kaip drugelis, kaip daina...

O, žiedai kamelijų balų,
Todėl būkite, dar būkite kartu
Šitą vakarą su ilgesiu manu
O, žiedai kamelijų balų...

GIMTOJI KALBA

PRIESAGOS -IJA IR -YNAS

L. DAMBRIŪNAS

Kai kur vadovėliuose (žr. Lietuvių Kalbos Vadovą) sakoma, kad abi šios priesagos reiškiančios kolektyvą, pvz. lapija, ponija, darbininkija ir ąžuolynas, žvyrinas, skiedrynas ir k. Iš trumpo formulavimo atrodo, tartum šios dvi priesagos būtų vienareikšmės. Iš tikrųjų taip nėra. Bendrinėj kalboj šios dvi priesagos turi skirtingų reikšmių ar skirtingų reikšmės niuansų, ir dėl to jos negali būti viena kitos vietoj vartojamos.

Tiesa, tarmėse tam tikrais atvejais jos vartojamos viena reikšme. Kaip rodo Balčikonio didysis lietuvių kalbos žodynas, ąžuolija, liepija kartais reiškia tą pat, ką ir ąžuolynas, liepynas. Tačiau bendroje kalboje ąžuolijos ąžuolino vietoj nevartojame, o juo labiau nevartojame žvyrijos, skiedrijos vietoj žvyryno, skiedryno. Nevartojama taip pat ir ponynas, darbininkynas ponijos, darbininkijos vietoj.

Jeigu taip, tai kyla klausimas, koks yra šių dviejų priesagų reikšmės skirtumas. Jų reikšmę galima trumpai šitaip formuluoti: daiktavardinė priesaga -ija reiškia vienos daiktų rūšies visumą, o daiktavardinė priesaga -ynas reiškia vietą, kurioje yra daug vienos rūšies daiktų.

Augmenija, gyvulija, kunigija, ponija, darbininkija, žmonija reiškia augmenis, gyvulius, kunigus, ponus, darbininkus, žmones. Galima kalbėti apie viso pasaulio ar tik apie vieno kurio krašto augmeniją. Bet pats žodis su priesaga -ija tos srities nepažymi, o tik pačią daiktų visumą. Daugelis tos rūšies žodžių yra naujadarai, kurie anksčiau kai kurių kalbininkų, nemėgstančių šviesuomenės sukurtų naujadarų, nepalankiai buvo sutinkami.

Šiandien šie naujadarai yra jau galutinai savo pozicijoje „įsitvirtinę“, ir niekas dėl jų abejonių nekelia.

Beržynas, gėlynas, žvyrinas reiškia nuolatinę vietą, kurioje yra beržų, gėlių, žvyro ir t. t. Nuolatinė vieta ir vienos rūšies daiktų kiekis yra esminiai šios priesagos reikšmės elementai. Kadangi gali būti daug vietų, kuriose yra vienos rūšies daiktų, dėl to galima sakyti, kad pvz. Lietuvoje yra daug pušynų, ąžuolynų ir t. t., bet negalima sakyti, kad Lietuvoje yra augmenijų, darbininkijų, nes priesaga -ija reiškia visumą, kuri yra viena. Dėl to sakymas, kad -ynas reiškia „kolektyvą“, arba lietuviškai daiktų rinkinį, yra mažiausia netikslus. Žvyro, skiedrų krūva dar nėra žvyrinas, skiedrynas, o nupjautų dobilų krūva, rožių puokštė nėra dobilynas, rožynas.

Daugelis tos rūšies senų žodžių reiškia vietą žemėje, bet analoginiai dariniai gali reikšti vietą ir ne žemėje, pvz. žodynas, giesmynas reiškia knygas, kuriose yra surašyta daug žodžių, giesmių.

Kartais priesaga -ynas vartojama ten, kur pagal bendrą taisyklę, atrodo, turėtų būti -ija. Pvz. kalbant apie žodyną, turima galvoj ne tik knyga, prirašyta žodžių (dictionary), bet ir žodžių visuma (vocabulary). Bet tai yra, galima sakyti, išimtiniai reiškiniai, kurie bendros taisyklės nepaneigia.

Be to, kalbamos priesagos turi ir kitų reikšmių. Priesaga -ija reiškia dar gyvenamą ar valdomą plotą, kraštą, pvz. seniūnija, vyskupija, žemaitija, Suvalkija, Latvija, švedija ir k. Priesaga -ynas gali reikšti ir atskirus daiktus, pvz. lazdynas reiškia riešutinį medį, žolynas — gėlę ir k. Bet apie tai plačiau tuo tarpu kalbėti netenka.

Kuriant naujadarus, pavyzdžiui paprastai imama pagrindinė priesagos reikšmė. Dėl to visai netinka pvz. lenkišką rožančių keisti rožynu, kaip tai P. S. siūlo „Drauge“ (1951. 7. 28), nes rožančius nėra vieta, kurioje yra rožių, bet yra daiktas padarytas iš rožių. Tokiems daiktams iš kurios nors medžiagos padarytiems vadinti lietuvių kalboje vartojami daiktavardžiai su priesaga -inis, pvz. mediniai (klumpės), kailiniai, milinė, stiklinė, obuolinė ir k. Dėl to ir rožančių tegalima vadinti rožiniu, bet jokių būdu rožynu. (Apie tai plačiau žr. mano straipsnį Naujajame Gyvenime, Nr. 10, 1938).

VIEVERSĖLIS

VYTAUTAS BARISAS

Vieversėlis arba vyturėlis (lot. Alauda) mažas paukštelis, tik 18 cm ilgio. Tačiau sparneliai gana platus ir ilgi, siekia iki 34 cm, o pati uodega, palyginant, — trumpa. Aplamai jo plunksnų spalva pilka. Patelės mažesnės už patinėlius ir jų plunksnų spalva šiek tiek šviesesnė. Vieversėlis sutinkamas visame Europos žemyne, vakarų Azijoje bei šiaurės Afrikoje. Kalnų vyturėlis (lot. Alauda alpestris) sutinkamas ir šiaurės Amerikoje — Pennsylvania ir dar Bermudos salose (Bermudos salynas susideda iš 360 salų ir yra Atlanto vandenynė, 1,100 km nuo New Yorko). Gyvenamąją vietą jis pasirenka paprastai plikus, derlingus laukus, nors kai kurie mėgsta ir ganyklas, krūmokšnius, net šilus. Nuo gyvenamosios vietos paprastai ir jų rūšys pavadinamos, k. a. laukų, šilų, kalnų vieversys.

Vieversys poravimosi ir perėjimo metu gyvena poromis ir laikosi savos šeimos židinio. Vėliau, mažiesiems paaugėjus, kelios šeimos sudaro vieną būrį — bendruomenę. Prie šios vieversių bendruomenės prisijungia labai dažnai dar startos ir kikeliai, ši bendruomenė išsilaiko iki vieversiams išskrendant į šiaurės Afriką, o šiltesnėmis žiemoms esant, į Pietų Europos kraštus.

Lizdelį vieversys susuka ant žemės, dažniausia akmenėlio išduobose ar gyvulių išmintose pėdose. Lizdelis atviras, nepridengtas, iš rugienų ir sausų žolių susuk-

tas, o vidus išklotas arklių ir kitų gyvulių plaukais. Patelė sudea 4-6 kiaušinėlius, kurie visi skirtingi ir įvairiaspalviai, tačiau visada margi (taškuoti arba dėmėti). Patelė dažniausia pati viena per 14 d. juos išperi.

Mažiesiems tenka nemaža pavojų, nes vieversėlis turi per daug priešų, kurie jo vaikučius naikina. Didelį jo priešai yra vanagas, gandrai, lapė, žiurkės ir katės, tačiau vis tik didžiausias jo priešas buvo ir liko žmogus. Pietų kraštuose, taip pat ir Vidurio Europoje, kai vieversiai skrenda žiemoti ir sustoja poilsui, vietos gyventojai nakties metu juos gauda tinklais ir naudoja valgiui kaip didelį skanėstą.

Vieversėlio giesmė priklauso prie gražiausių ir melodingiausių paukščių giesmių. Jo trililiavimas skamba nuo ankstaus pavasario iki pat šv. Jono per dienas ir net per tyliąsias vasaros naktis. Vieversėlis yra tikrasis artojo draugas, o pagal mūsų pasakas, tai pats Dievulis jį sutvėręs iš žemės grumstelio vienišam artojui palinksminti. Todėl lietuvis artojas jį nepaprastai pamilo, jis ne tik nedrasko vieversėlio lizdelio, bet seniau palikdavo ir rugių kuokštę nepiovęs, kol vieversėlio vaikučiai lizdelį palieka.

Tegul lakštutės ir vieversėlio giesmės primena mums paliktą gimtąją Lietuvos žemę, nes taip gražiai giedančių paukščių mes niekur kitur nesutiksime, net ir čia aukso šalyje — Amerikoje.

KREIVOS

ŠYPSENOS

ARIUS VYDAS

STOVYKLOJE

Smagiai stovyklavom
Ant tėvėlių dvaro,
Komendantas barė
Ir į salę varė.
Ten dainavom garsiai,
Vos neplyšo lūpos,
Šokome suktinį,
Kada buvo ūpas.
Kas rytą koplyčioj
Klūpojom pamaldžiai
Ir nuverst ncrėjom
Mes visokią valdžią.
Komendantas geras
Ir perdaug nešaukia —
Paskaitas praleidus
Darbas tavęs laukia.
Bulves skuta Jonas
Ir Gražina skuto,
Truputį patempus
Nuteptą lūputę.

*

Ežerėly plaukėm,
Murkdėm vienas kitą;
Skambučio nelaukėm

Mez nei vieną rytą.
Vytautas kas dieną
Mankštoj kaulus lamdė,
Kėstas išsijuosęs
Visus darbam gaudė.

*

Mintis dideliausias
Mums galvon vis pylė,
Sakė, kad sugrižę
Verstum vagą gilią.
Sakė, kad prikeltum
Mez iš saldaus miego
Knarkiantį per garsiai
Sendraugį nevieną.
Jaunučius įsteigti —
Gvardiją galingą:
Sendraugiams pagalbos,
Matai, reikalinga!
Namuose mums liepė
Nesėdėti vietoj:
Juk negal moksleivis
Pavirst į kotlietą,
Kurį tucj prarytų
Patsai dėdė Samas,
Jo gi linksmoj žemėj
Mes linksmi gyvenam.

Kai akys per dieną
Pasidarė pilkos,
Salėn susirinkom
Paklausti "špilkos".
Ji visus pabardė,
Nepraleido nieko —
Juokėmės kas vakar',
Kiek turėjom vieko.

*

Viesulu praskrido
Dienos tos septynios,
Nesišaipto Algis,
Dana nusiminus.
Autobusas laukia
Į namus važiuoti,
Gaila — juk trumpai tik
Tepasisvečiuota.
Pažadėjom garsiai
Kitais metais vėliai
Tempti lagaminus
Smagion sovyklėn!

čiukas Dėlis

ŠIANDIEN TAI AKTUALU

Kai gauni pakvietimą,
Kad kariuomenėn ima —
Pirma tavo misija
Pas daktarų komisiją:
Šimtai aparatų
Tikrina sveikatą.
Sako: "Tu lietuvis
— tai iškišk liežuvį"
Pasiklausė širdį —
Nieko nesigirdi.
Pastukseno koją —
"Brolau, tu šlubuoji!"
Barškina krūtinę —
"Kas tau? Tu medinis?"
Paskiau davė dozę
Prieš tuberkuliozę
ir prieš difteritą,
ir prieš mimigitą,
ir prieš pasiutimą,
ir prieš išalkimą.
Ir, petin sudrožę,
Taria diagnozę:
"Boy, kad tu ir kreivas —
Būsi fain kareivis".

Pradžios mokyklos mokytoja, ro-
dydama į pirmąją abėcėlės raidę:

— Pasakyk man, Jonuk, kas tai
yra?

Jonukas:

— Nesakysiu, panele mokytoja.

Mokytoja:

— Kaip tai nesakysi? Na, grei-
čiau!

Jonukas:

— Bet aš negaliu jums pasakyti.
Aš atėjau į mokyklą ne jūsų moky-
ti, o kad Jūs mane mokytumėt.

*

Pasisekus studentei teisingai atsa-
kyti į keletą klausimų, profesorius
tarė:

— Ar Jūs turite ir daugiau tokių
oazių jūsų žincijimo dykumoje?"

Studentė:

— Taip, bet kupranugariai daž-
niausiai jų neranda.

*

Viena dama pakvietė pas save į
svečius rašytoją Bernard Shaw, nu-
siųsdama jam savo vizitinę kortelę:
"Aš būsiu penktadienį namie tarp
4 ir 6 v. v."

Shaw grąžino kortelę atgal. Ant
kitos pusės buvo parašyta:

"Aš taip pat."

NEIPRASTA...

Demostenis, vienas iš didžiųjų
graikų kalbėtojų, kartą vienos kal-
bos metu netikėtai susilaukė minios
pritarimo. Nustebęs jis atsisuko į
savo palydovus ir paklausė: "Ar aš
pasakiau ką nors kvailo?"

*

Mažoji Gražutė, kalbėdama vaka-
rines maldas:

— Prašau tavęs, Dievuli, saugok
tėvelį, saugok mamytę, saugok se-
nelę, ir neužmiršk rūpintis savimi,
nes be tavęs mes prapulsim!

*

— Aš girdėjau, kad tavo sesutė
serga, — pastebėjo kaimynas. — Ti-
kiuosi, kad nieko rimto?

— O ne, — atsakė Kaziukas. —
Mes, mat, tik žaidėm ir norėjom pa-
matyti, katras iš mūsų daugiausia
išsilenks pro langą. Na, ir mano se-
suo laimėjo.

*

Sekmadieninės mokyklos mokyto-
jas:

— Kodėl būtų nuodėmė, jeigu kas
nors nupiautų katės uodegą?

Mokinys:

— Nes šventasis Raštas sako: —
Ką Dievas sujungia, žmogus teneper-
skiria.

Tėveli, kur tu gimei?

— Kaune, Jonuk.

— O kur gimė mama?

— Panevėžyje.

— O aš?

— Kėdainiuose, vaikel.

— Hm, ar ne keista, kaip mes vi-
si trys susitikome?

DARBAI ŽMONĖS

ŽMOGAUS SUSIDŪRIMAS SU DIEVU A. MACEINOS "JOBO DRAMOJE"

Dr. A. Baltinis

Ilgą kūrybos kelią nuėjusi žmoni-ja. Gili praraja skiria dabartinio žmogaus gyvenimą nuo pirmųjų, praraja, kurią sudaro begalinė techninė, moralinė ir kultūrinė pažanga. Tačiau, nežiūrint šio skirtingumo, yra kažkas, kas riša žiląją senovę su mūsų laikais, yra viena mintis, kuri kaip raudonas siūlas skverbiasi per amžių eiles, mintis apie Dievą, apie vieną aukštesnę Būtį, kuri sukūrė visą regimąjį ir neregimąjį pasaulį.

Nors įvairi įvairiais laikais buvusi ši mintis ir jos išraiška-religija, tačiau ji buvo amžių pradžioje, yra dabar ir bus iki amžių pabaigos, nes ji įgimta žmogui, įrašyta jo širdyje. Šią didžiąją tiesą iškelia mūsų filosofas dr. A. Maceina savo "Jobo dramoje". Atskleisti žmogaus esminį ryšį su Dievu buvo stengiamasi visais amžiais, tačiau šios pastangos buvo racionališės, pagrįstos protiniais įrodymais. Šie protiniai įrodymai nepasiekė savo tikslo, nes jie nelietė viso žmogaus, jo valios ir jausmų, kurie turi lemiančios reikšmės žmogaus apsisprendime už Dievą. Religijoje ne tiek svarbus aukštasis proto pažinimas, kiek širdis ir visa žmogaus siela. Turėdamas tai galvoje, Maceina ir eina nauju keliu, atsisakydamas nuo intelektualizmo, t. y., teoretinio Dievo buvimo pateisinimo, ir stengiasi žmogaus ryšį su Dievu atskleisti pačioje, konkrečioje žmogaus egzistencijoje, parodydamas, kad žmogus siekia Dievo pačiu savo gyvenimu, giliausiais savo dvasios veiksmiais bei nuotaikomis.

Šiam tikslui autoriui labai tinka šventraščio Jobas, giliai religinga asmenybė, išlaikiusi ryšį su Dievu didžiausių bandymų akivaizdoje ir tuo būdu duodanti stipriausią atramą žmogaus ryšiui su Dievu atskleisti. Palengvina šį uždavinį modernioji egzistencinė filosofija, visą savo dėmesį nukreipusi į konkretų žmogaus buvimą žemėje ir atskleidusi daugelį šio buvimo vertingų bruožų.

Išeidamas tat iš šventraščio Jobo kaip konkretaus pavyzdžio, pasinaudodamas egzistencializmo laimėjimais, tačiau žymiai juos praplėsdamas, autorius sprendžia didžią prob-

lemą — ieško egzistencijos ryšio su transcendencija.

Pati knyga susideda iš įvado, kur autorius trumpai nusakoma Jobo istoriją ir šios knygos artumą moderniajai egzistencinei filosofijai. Po to eina trys knygos skyriai, nagrinėjantieji patį egzistencijos ryšį su transcendencija įvairiose situacijose. Pirmame skyriuje kalbama apie egzistencinį mąstymą, išskiriant jį iš teoretinio, nurodant jo kilmą iš kančios, ir iškeliant ypatingą egzistencinio mąstymo pobūdį, kaip ontologinio klausimo, į kurį atsakymą gali duoti tik transcendencija. Antroje skyriuje nagrinėjama jau pati egzistencija, iškeliant būdingas jos nuotaikas, esmiškai vedančias į transcendenciją. Trečiame skyriuje nagrinėjamas konkretus žmogaus susidūrimas su Dievu, Dievo pergyvenimas religiniame akte ir kančios įprasminimas šiame pergyvenime. Pabaigoje iškeliama žmogui kylanti grėsmė iš Dievo nužudymo savyje.

Kaip matyti iš trumpo turinio, autorius čia nagrinėja labai galias ir idomias problemas, liečiančias mūsų pačių išgyvenimus, mūsų būtį, besiblaškančią kančios ir abejonių kryžkelėje, laimės ir džiaugsmo nujautimuose. Tačiau mes čia negalime leistis į šių idomų klausimų nagrinėjimą, o norime išskirti tik pagrindinę mintį, rišančią egzistenciją su transcendencija.

Kaip jau minėta, Maceina žmogaus ryšio su Dievu ieško ne teoretiniame protavime, bet egzistenciniame mąstyme, t. y., pačiuose žmogaus esmės kylančiuose dvasios veiksmuose bei nuotaikose. Tokiu dvasios veiksmu autorius iškelia tris: baimę, rūpestį ir skundą. Bet baimė nėra tik paviršutiniškas žmogaus jausmas, bet kylantis iš pačios ontologinės jo sąrangos pergyvenimas, rodąs, kad žmogus nesilaiko pats savyje, bet Kitame: "Bijanti būtybė yra nebūtina būtybė, o nebūtina būtybė yra ta, kuri būna ne savo, bet Kito valia" (78 psl.). Čia autorius yra atskleidęs esminį žmogaus ryšį su Dievu. Tačiau šis ryšys jau nekyla iš teoretiško galvojimo, bet iš konkrečiame žmogaus buvime esančios baimės, kuri yra mūsų pačių išgyvenama ir kuri mus iš vidaus verčia susimąstyti savo liki-

mu. Iš baimės, kad galime nustoti buvę, kyla rūpestis, kad visada būtumėm: "Jis (rūpestis) rodo, kad žmogus yra būtybė, kuriai rūpi būti" (59 psl.). Troškimas visada būti jau veda tiesiog prie Dievo, kuris juk yra mūsų buvimo pagrindas. Tačiau, kaip autorius teisingai pastebi, rūpestis dar nesudaro tikro ryšio su Dievu, nes jis gali užsiskleisti savyje. Tikrasis ryšys su Dievu atsiskleidžia skundu, kuris yra aukščiausia egzistencinio mąstymo forma ir žmogų jau tikrai suveda į santykius su Absoliutu: "Kiekvienas skundas savo esme yra kreipiamas į anapus. Giliausia prasme žmogus skundžiasi Dievui. Egzistencijos skundas eina į transcendenciją" (111 psl.)

Siomis tat trimis pagrindinėmis dvasios nuotaikomis Maceina yra atskleidęs esminį ontologinį žmogaus ryšį su Dievu ir sėkmingai išsprendęs teitinio egzistencializmo problemą. Ginčytinas šiame sprendime galėtų būti blogio laikymas nebūtimi (217 psl.), paties buvimo laipsniavimas (daugiau ir mažiau būti) ir nebūties grėsmės iškėlimas kaip esminės žmogaus egzistencinės nuotaikos. Tačiau tai yra tik keli ginčytini klausimai turtingoje ir gilioje šios knygos problematikoje. Šie klausimai netenka reikšmės, žiūrint į šios problemos sprendimą visumos žvilgsniu. Šio tat visumos žvilgsnio šviesoje A. Maceinos "Jobo drama" pasirodo kaip pirmaeilis veikalas, pilnai atitinkas tai misijai, kuriai ši knyga skirta — palengvinti žmogui klaičiuose jo gyvenimo vieškeluose surasti tikrąjį savo pašaukimą — esmiškai apsispręsti už Dievą.

• **NEW YORKE** rugsėjo 6-9 d. d. įvyko Vyčių seimas, kuriam svarstė svarbius lietuviybės atgaivinimo ir organizacijos klausimus. Lietuvos Vyčiai yra išsiplėtę visose lietuviškose kolonijose ir jų narius sudaro daugiausia Amerikoje gimęs jaunimas. Daug yra tokių, kurie jau nebemoka kalbėti lietuviškai, bet per organizaciją ir savo laikraštį "Vyčiai", jie susipažįsta su Lietuvos istorija ir pamažu pramoksta lietuviškai.

• **"ŽEMĖ"**, rinktinė poezijos knyga, jau išspausdinta. Joje dalyvauja K. Bradūnas, A. Nyka-Niliūnas, H. Nagys, V. Mačernis ir J. Kėkštas.

• **Moksleivių ateitininkų** Marianapolio stovyklos proga prof. kun. St. Yla parengė knygėlę "Visa atnaujinti Kristuje". Knygėlę išleido trys ateitininkai sendraugiai: dr. A. Kučas, dr. P. Padalskis ir dr. A. Salys. Atspaudė Nek. Pr. Seserys, Putnam, Conn. Knygutėje randame: ateitininko credo, šūkis, principai, dvasia, šv. globėjai, ateitininkai-kandidatai į šventuosius ir ateitininkų maldos bei giesmės. Ši knygėlė MAS CV bus išdalinta visiems moksleiviams ateitininkams.

PLAČIAME PASAULYJE

JAV MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ SUVAŽIAVIMAS MARIJANAPOLYJE

Šių metų vasaros stovyklos proga Marijanapolio kolegijoje, Thompson, Conn., rugpiūčio 30-31 dienomis įvyko pirmasis J. A. V-bių moksleivių ateitininkų suvažiavimas. Jame dalyvavo beveik visų šiuo metu Amerikoje veikiančių moksleivių at-kų kuopų atstovai ir visi ten stovyklavę moksleiviai at-kai. Suvažiavimą gražiai pravedė pirmininkavę Arvydas Barzdukas (Clevelandas) ir A. Leimonas (Bostonas). Sekretoriavo R. Rauchaitė (Hartfordas) ir Z. Zukauskaitė (Philadelphia).

Pirmosios suvažiavimo dienos darbuose buvo atstovų pranešimai apie moksleivių at-kų kuopų veiklą J. A. V-bėse, PMAS Centro Valdybos informacinis pranešimas ir diskusijos moksl. at-kų persiorganizavimo reikalais. Vienbalsiai buvo nutarta įsteigti JAV Moksleivių Ateitininkų Sąjungą (jos iki šiol nebuvo). Neturint pakankamai kandidatų, suvažiavimas negalėjo išrinkti JAV MAS Valdybos ir paprašė P MAS CV eiti laikinai ir JAV MAS V-bos pareigas ir artimiausiu laiku pravesti korespondenciniu būdu valdybos rinkimus.

Antrąją suvažiavimo dieną buvo labai gyvos diskusijos įvairiais moksl. at-kų veiklos klausimais. P MAS CV pirm-kas J. Baužinskas skaitė paskaitą "Konkretūs moksl. at-ko uždaviniai". Buvo priimta visa eilė nutarimų ir rezoliucijų, liečiančių organizacinius, veiklos ir kt. klausimus. Ypatingai paminėtina rezoliucija, kuria at-kiškasis jaunimas raginamas stoti į lietuviškų vienuolynų išlaikomas lietuviškas mokyklas.

Suvažiavimas praėjo pakilioje ir darbingerio nuotaikoje ir iššaukė didžiulį visų dalyvių susidomėjimą aktualiais moksleivių ateitininkų reikalais. JAV moksleivių at-kų gyvenime jis turės nepaprastai didelės reikšmės.

AMERIKOS ATEITININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Rugsėjo 1-2 dienomis Rochesteryje įvyko Amerikos Ateitininkų Sąjungos suvažiavimas, kuriame dalyvavo 83 moksleivių, studentų ir sendraugių atstovai. Šiuo suvažiavimu Amerikos Ateitininkų Sąjunga pabaigė savo darbą, ir Amerikos ateitininkai

grįžo prie tradicinės trijų sąjungų struktūros.

Bendruose suvažiavimo posėdžiuose šalia organizacinių reikalų buvo gyvai diskutuojama tokiais svarbiais klausimais, kaip: lietuviybės išlaikymas Amerikoje, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organizavimas, Kat. Akcijos išplėtimas ir t. t. Buvo atkreiptas ypatingas dėmesys į pačių mažiausiųjų organizavimą ir įsteigta Amerikos lietuvių katalikų vaikų organizacija — Jaunučiai.

Atskiruose posėdžiuose moksleiviai, studentai ir sendraugiai aptarė specifinius savo sąjungų klausimus. Amerikos Ateitininkų Sendraugių S-gos pirm-ku išrinktas J. B. Laučka, buvęs ligšiolinis At-kų S-gos Amerikoje pirm-kas. Studentai at-kai naująją savo sąjungos valdybą jau buvo išsirinkę suvažiavimo prie Paw-Paw ežero metu. Moksleiviai at-kai centro valdybą rinks artimiausiu metu korespondenciniu būdu.

Sekmadienį, IX. 2., įvyko Ateitininkų šelpimo Fondo narių posėdis. Fondo pirmininku perrinktas prel. J. Balkūnas, kurio vadovaujamas Fondas paskutiniu laiku ima vis labiau stiprėti.

Suvažiavime matėsi daug žymių svečių ir ateitininkijos darbuotojų: antrasis At-kų Federacijos Vadas prof. K. Pakštas, prel. J. Balkūnas, prel. L. Tulaba, "Draugo" redaktorius L. Šimutis, J. B. Laučka, Rochesterio liet. parapijos klebonas kun. J. Bakšys ir daug kitų. Suvažiavimui pirmininkavo inž. V. Mikaila, C. Surdokas ir Č. Šidlauskaitė, sekretoriavo M. Gulbinskaitė ir Pr. Grušauskas.

Prof. K. Pakštas suvažiavimo užbaigai skaitė turiningą paskaitą, kurioje palietė aktualius nepriklausomos Lietuvos atkūrimo rūpesčius. Po paskaitos įvyko koncertas, kuriame gausiai dalyvavo Rochesterio lietuvių visuomenė. Programą atliko solistės: J. Šalnienė, J. Skiparytė ir V. Sabaliauskienė, čelistas P. Armonas. Akompanavo Z. Nomeika ir B. Powers.

VOKIETIJA

Kelionė į Liurdą

Kelionė praturtina dvasią, kelionė džiugina širdį! Gal, niekur taip nemėgstama keliauti kaip Vokietijoje. Ir ten likusieji ateitininkai, dr. K.

Pemkaus vadovaujami, surengė studentų ir moksleivių ekskursiją į Lurdą, į Prancūziją.

Rugpiūčio 4 d. iš Tuebingeno išvažiavo 13 ekskursantų (jų tarpe 3 Diepholzo gimnazijos mergaitės). Kelionėje norėjo kuo daugiausia pamatyti. Pirmiausia jie ir pasuko į Šveicariją. Aplankę žymesnias vietas, per Grenoblį nuvyko į Rivjerą, pietų Prancūziją. Prie Viduržemio jūros pakrančių įsikūrę palapinėse, aplankė Nicą, Monte Carlo ir per Marselį, Tolūzą, Bordeaux keliavo į Lurdą. Maldoje ir susikaupime jie ten praleido dvi dienas, paskui svečiavosi pas ateitininkų bičiulį, ministrą Turauską, ir iš ten patraukė Paryžiui. Ten skubėdami lankė galerijas, muziejus ir iš Eifelio bokšto visiems bičiuliams siuntė pasveikinimus. Po dviejų dienų vėl jie skubėjo — į namus, į Vokietiją.

ROMA

Pagerbėme Pijų X

Dauguma narių dalyvavo beatifikacijos iškilmėse. Be to, prisimindama ryšį, kuris sieja Ateitininkiją su naujuoju Palaimintuoju, birželio 4 dieną draugovė suorganizavo bendrą karsto lankymą. Dalyvaujant J. E. vysk. Padolskiui, meldėmės už tėviškėje kovojančius ir po visą pasaulį išblaškytus idėjos brolius. Baignant buvo perskaityta ateitininkų malda į Pijų X. Po to prie karsto padėjom tautiniais kaspinais ir ornamentais papuoštą žmogaus aukštumo žvakę. Jos viršuje buvo įrašyta "Omnia instaurare in Christo". Viduje iš vienos pusės ateitininkų ženklelis, antroje vytiš, žemiau tulpės, o apačioje įrašas (lotynų kalboje): Palaimintajam Pijui X Lietuvių Katalikų jaunimas — Ateitininkai. Meniškąją žvakę papuošimo darbą atliko dailininkė p. Pacevičiūtė.

Šia proga reiškiamo padėką dailininkei ir visiems prisidėjusiems prie žvakės išlaidų padengimo.

Nors Roma yra amžinasis miestas, bet žmonės čia neamžinai gyvena. Mes vėl du iš savo tarpo išleidom į užjūrius: kun. St. Žilį Kanadon, kur dabar dirba kaip vyskupo sekretorius, ir kun. A. Rupšį į JAV. Kun. Žilys paskutinius dvejus metus studijavo tapybą ir kiekvieną iš-

vykstantį apdovanodavo savo darbo gražiu adresu; kun. Rupšys — Popiežiškajam Institute — Biblium — šventąjį Raštą. Institutą baigė labai geru pažymiu. Abu išvykusieji yra žemaičiai ir savo ateitininkiskąjį kelią pradėjo šilalės gimnazijoje.

Be to, kun. Žilys išvykdamas studentų reikalams įsteigė fondą — „Kauko aruodą“. Jo pradžia simboliskai paaukojo vieną dolerį ir vieną lyrą. (Jo testamentu doleris galima išleisti, bet lyra turi palikti visados, kaip vilioklis). Jis pažadėjo fondą ir toliau remti. Norėtume atkreipti dėmesį anksčiau išvykusiųjų, kad toks fondas egzistuoja.

J. J.

MIELOJI SESE,

Štai esi kviečiama į dvasinę puotą — į uždaras mergaitėms rekolekcijas, kurios įvyks š. m. spalio 12, 13 ir 14 d. d. Nekalto Praisidėjimo Vienuolyne, R. F. D. 2, Putnam, Conn.

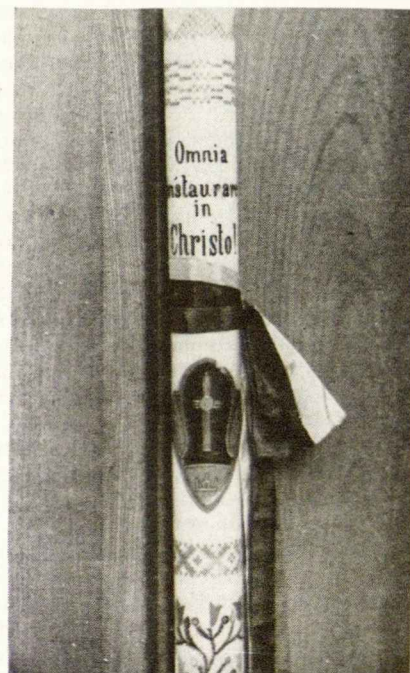
Rekolekcijos įvyks lietuviškoj aplinkoj, jausies čia kaip savam krašte — Tėvynėje. Jas ves lietuviškai Kun. Prof. Stasys Yla. Rekolekcijos prasidės penktadienį vakare 8:00 val. ir baigsis sekmadienį 3:00 val. Atlyginimas už visą rekolekcijų laiką tik \$5.00.

Tikime, kad supranti uždary rekolekcijų svarbą. Tačiau, jei dar niekad nesi jose dalyvavusi, atvyk bent kartą, o pamatysi jų gaivinančią naudą ir minėsi jas, gal būt, visą gyvenimą. Pakviesk ir savo draugę, o apie savo atvykimą pranešk laišku arba telefonu: Putnam, Conn. 8-5828.

Iki malonaus pasimatymo!

Tave mylinčios Kristuje,

Nek. Pr. švč. P. Marijos Seserys

Romos at-kų žvakė, pastatyta prie Pijaus X kapo

REDAKCIJAI PERSITVARKIUS

ATEITIS — ta mūsų mieloji sesė, atkeliavusi iš tremties, ne žemčiūgais čia pasipuošti skubėjo pas savo bičiulius, nešdama šviesą ir paguodą. Ji pareikalavo daug širdžių ir rankų. Ir atskubėjo idealistai į talką, kad padėtų mūsų sesei.

Vos persikėlus į šios svetingos žemės krantus, ATEITį pasitiko dr. K. Ambrozaitis ir su būreliu vedė per sunkius laikus. Vėliau redagavimą perleido Antanui Pociui. Bet su šiuo numeriu ir jis pasitraukė.

Kaip kadaise prieš 40 metų Adomas Jakštas pirmame ATEITIES numeryje rašė, taip ir mes, naujasis redakcijos kolektyvas, žodis žodin pakartojame tą patį:

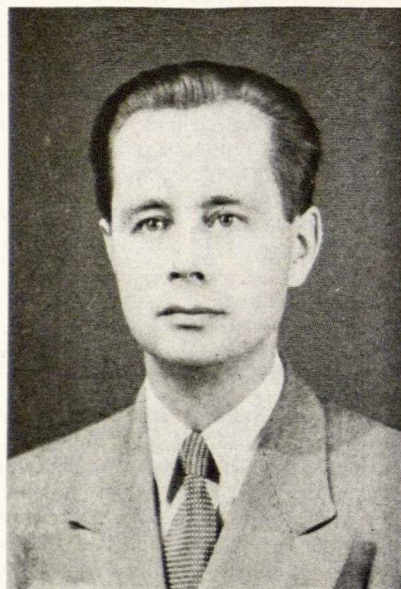
„Krikščioniškoji jaunuomenė visada, visada par excellence idealistė, yra amžinų idėjų gerbėja, naujų kelių ieškotoja, ateities tvėrėja. Būdamą instinktyviška pesimizmo priešininkė, ji drąsiai žengia ateitin, niekados nepasiduoda nusiminimui; nežiūrėdama į jokių dabarties smūgius, ji visados stipri dvasia, nes širdyje turi meilę trijų absoliutiškųjų idėjų — visų aukščiausios tiesos, visų aukščiausio labo ir visų aukščiausio grožio“ (1911 m. Ateities 1 nr., 3 psl.).

Tačiau redakcijos pastangos pasiliks tuščios, jei neparems visi mūsų bičiuliai. Visi ATEITIES draugai tegu paskuba redakcijon su patarimais ir darbu, nešdami lyg bitelės, kiekvienas iš savo kampelio bei mokyklos įvairiausius straipsnius, korespondencijas, savą kūrybą. Tegu būna ATEITIS visų mūsų laikraščiu.

Atsisveikindamas su buvusiu redaktoriumi Antanu Pociu, naujasis redakcijos kolektyvas dėkoja už visą įdėtą darbą ir pastangas išlaikyti laikraštį tinkamoje aukštumoje. Jis atėjo prie darbo, vedamas tyro idealizmo, ir sudėjo gražią auką mūsų ATEICIAI.

Antanas Pocius, gimęs gausioje ūkininko šeimoje, dar pirmose Raseinių gimnazijos klasėse įstojo į at-kų kuopą. Visą laiką buvo aktyvus jos narys ir, minint at-kų 25 metų sukaktį, gimnazijos vadovybės buvo nubaustas už priklausymą ateitininkų organizacijai. Gimnazijoje pasižymėjo kaip literatas poetas. Jo eilėraščių buvo atspausdinta „Ateities spinduliuose“ ir „Mokslo dienoje“.

Baigęs Karo Mokyklą, mokytojo cenzą įsigijo Vilniaus Pedagoginiame Institute. Kurį laiką mokytojavo pradinėje mokykloje, vėliau Kelmės gimnazijoje. Vokiečiams okupavus Lietuvą, aktyviai dalyvavo rezistenciniame judėjime. Kartu su gen. P. Plechavičiumi ir kitais karininkais buvo kalinamas Latvijoje ir Vokietijoje. Išsilaisvinęs pradėjo studijuoti Tuebingeno ir Stuttgarto universitetuose, aktyviai veikė Stud. At-kų Sąjungoj ir buvo Stud. Centrinės At-

Antanas Pocius

stovybės Vokietijoj nariu. Be to, mokytojavo Muencheno lietuvių gimnazijoje, Fellbacho progimnazijoje, švietimo vadovu Fellbache.

Amerikoje greit išijungė į aktyvų ateitininkų veikimą. Gyvendamas Bayonnėje, o dirbdamas Elizabeth, N. J., mašinų fabrike, nuo 1950 m. spalio mėn. priklausė ATEITIES redakcijai ir ATEITį redagavo iki šių metų liepos mėn., visą laisvalaikį skirdamas laikraščiu.

Šiuo metu jis vėl grįžta į New Yorko universitetą tęsti studijų. Mūsų mielam bičiuliui Antanui linkime visokiausios sėkmės moksle ir ateitininkijos baruose. Ateities Redakcija

VAITONIS — KANADOS ŠACHMATŲ MEISTERIS

Rugsėjo pradžioje Vancouvery įvykusiose Kanados šachmatų pirmenybėse Lietuvos meisteris Povilas Vaitonis laimėjo Kanados šachmatų meisterio vardą. Iš 12 galimų taškų Vaitonis surinko 10½, laimėdamas 9 partijas ir lygiomis sulošdamas 3. Jis laimėjo prieš turnyro favoritus: Ukrainos meisterį Bohatyrchuk ir prieš pereitų metų Kanados meisterį Fox. Lygiąsias pasiekė su Andersonu, kuris anglų spaudos buvo laikomas rimčiausias kandidatas į meisterius, prieš Yanowskį ir prieš latvių Jurševskį.

Šiuo savo laimėjimu Vaitonis užsitikrino teisę dalyvauti kitais metais Europoje įvykstančiose pasaulio šachmatų pirmenybėse.

Džiaugdamiesi užtarnautu mūsų meisterio laimėjimu, norime priminti „Ateities“ skaitytojams, kad P. Vaitonis yra ateitininkiskosios šeimos narys — studentų at-kų „Vytauto“ klubo korporantas. Nuoširdžiai linkime meisteriui daug sėkmės ir laimės tolimesnėse kovose prie šachmatų stalo.

I SKAITYTOJUS IR BENDRADARBIUS

PADĖKA

Maloniuosius mūsų skaitytojus redakcija labai atsiprašo, kad šis "Ateities" numeris išeina dar su pavėlavimu. Tačiau nuo spalio mėnesio "Ateitis" yra pasiryžusi išeiti tvarkingai kiekvieno mėnesio pradžioje. Žinoma, tai priklausys ir nuo mūsų bendradarbių malonaus dėmesio. Jeigu jie punktualiai ir tvarkingai stengsis mums prisiųsti savo raštus, tai "Ateitis" tikrai galės punktualiai kiekvieną mėnesį išeiti į gyvenimą.

Maloniai prašome visus mūsų bendradarbius — didžiuosius ir jaunuosius — visokią "Ateičiai" skirtą medžiagą siųsti iki kiekvieno mėnesio 18-tos dienos. Tuo būdu ši medžiaga galės patekti į sekančio mėn. numerį. Pvz., lapkričio mėn. numeriui medžiagą prašome redakcijai prisiųsti iki spalio 18 dienos. Ypatingai

prašome nesivėluoti su korespondencijomis, nes korespondencija, nepatekusi į artimiausią numerį, pasidaro nebeįdomi tolimesniuose ir tokiu būdu visai nebespausdinama.

Kartu norime kreiptis į visus mūsų bendradarbius, o ypač į jaunuosius, kad jie, siųsdami žurnalui savo raštus, nepasikuklintų nors kelėtą žodžių parašyti ir apie save: duotų trumpus biografinius bruožus ir apibudintų dabartinę savo padėtį. "Ateities" skaitytojams yra nepaprastai įdomu sužinoti, kas yra ir kaip gyvena tie, kurie sudeda taip gražiai eilėraščius, arba tokius rimtus straipsnius parašo. Gavusi šias žinias, redakcija pasistengs taip mielus bendradarbius pristatyti skaitytojui.

Redakcija

SKELBIMAS

Romos ateitininkai, baigdami ateitininkiškojo jubiliejaus metus, per Vatikano radiją rengia minėjimą, skirtą tėvynėje likusiems idėjos broliams. Visi, norintieji šia proga perduoti savo sveikinimus, prašomi juos siųsti iki š. m. lapkričio mėn. 1 dienos adresu: "ATEITIS", Via Casal Monferrato 20, Roma 28.

Rašytojai yra prašomi atsiųsti trumpų, šiai progai pritaikytų poezijos ir prozos dalykelių.

Romos Ateitininkų Draugovė

ATSIŪSTA PAMINĖTI

"Mūsų Vytis", — Pasaulio Lietuvių Skautų Sąjungos vadovų, vadovių ir akademikų skautų-čių laikraštis, 1951 m. liepa-rugpiūtis, Nr. 4-5 (33-34), leidžiamas Akademinio Skautų Sąjūdžio. Viršelio piešinys dailininko P. Augiaus. Laikraštis redaguojamas B. Kviklio.

Dr. Pr. Gaidamavičiaus "Išblokštasis žmogus" — benamio likimo perspektyvos. Išleido "Venta" 1951 m., 278 pusl., tiražas 1.500 egz.

Jurgio Savickio "Raudoni Batukai" — novelių rinkinys. Išleido "Gabi-ja" 1951 m., 134 pusl. Dailininkas Vyt. Adamkevičius. Tiražas 1.500 egz., kaina \$1.50.

Aloyzo Barono "Žvaigždės ir Vėjai" — novelės. Išleido "Venta" 1951 m., 238 pusl., tiražas 2.000 egz., kaina \$2.00. Dailininkas Alb. Bielskis.

Gražinos Tulauskaitės "Po Svetimu Dangumi" — poezija. Išleido "Venta" 1951 m., 60 pusl., tiražas 500 egz., kaina \$1.00. Viršelis dailininko J. Penčylės.

"Aidai" — mėnesinis kultūros žurnalas, 1951 m. nr. 7, leidžiamas Tėvų Pranciškonų, redaguojamas A. Vaičiuliaičio. Viršelis dailininko P. Augiaus.

ADMINISTRACIJOS PRANESIMAI

Gerb. "Ateities" skaitytojai, keisdami savo gyvenamąsias vietas, maloniai prašomi neatidėliojant apie tai painformuoti atviruku administraciją, pranešant savo senąjį ir naująjį adresą.

NAUJAS "ATEITIES" ADRESAS

Persikėlus į naujas patalpas "Darbininko" spaustuvei, kurioje yra spausdinamas mūsų žurnalas, malonių Tėvų Pranciškonų sutikimu ten pat prisiglaudė ir "Ateities" redakcija ir administracija. Nuo dabar visus raštus "Ateities" redakcijai prašome siųsti nauju adresu: "Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Tuo pačiu adresu prašome kreiptis visais reikalais ir į administraciją.

Administracija

Šios vasaros moksleivių ateitininkų stovykla Thompson, Conn. praėjo su dideliu pasisekimu vien dėl to, kad P MAS CV sulaukė iš daugelio moksl. at-kų bičiulių gražios paramos.

Esame nepaprastai dėkingi Tėvams Marijonams, suteikusiems progą apie 110 moksleivių pagyventi tokioje puikioje Marianapolio aplinkoje. Ypatingai tenka paminėti kun. J. Petrauską ir kun. dr. Barauską, artimai bendravusius su moksleiviais. Dėkojame Nekalto Prasidėjimo vienuolyno seselėms, pakvietusioms visą stovyklą vienam vakarui pas save, taip pat toms seselėms, kurios taip puikiai stovyklautojus maitino, o ypač seselei Palmyrai.

Didžiausią padėką norime pareikšti stovyklos dvasios vadui kun. prof. St. Ylai, jaunųjų vadovui dr. A. Šerkšnui ir stov. gydytojui dr. V. Majauskui, savo patyrimu daug padėjusiems stov. vadovybei ir skaičiuosems turiningas paskaitas.

Nuoširdus ačiū visiems paskaitininkams: dr. J. Aisčiui, p-niai V. Kulbokienei, dr. J. Leimonui, prof. S. Sužiedeliui, kun. St. Railai, p. Pr. Pauliukoniui, kun. K. Mažučiui ir seselei Augustai.

Ačiū ir maloniesiems svečiams, kurie savo atsilankymu stovykloje suteikė moralią ir materialę paramą.

Atskirai Centro Valdyba nori išreikšti ypatingą padėką stovyklos komendantui stud. Otonui Vaitkevičiui iš Bostono, kuris išnešė ant savo pečių techninį stovyklos organizavimo darbą. Jam gražiai talkininkavo Bostono moksl. at-kų kuopa, kuriai taip pat didelė mūsų padėka.

P MAS Centro Valdyba

DOVANŲ PASKIRSTYMAS

Rugpiūčio 26 d., Marijanapolyje įvykusios moksleivių ateitininkų stovyklos šventės proga, P MAS CV buvo suruošusi dovanų paskirstymą.

1. dovana — \$75.00 — kun. B. A. Rutkauskas, Washington, D. C.

2. dovana — \$50.00 — Aušra Bendoriūtė, Brooklyn, N. Y. (Ji savo laimėjimą tuoj pat paskyrė "Ateities" naudai. Dėkojame!)

3. dovana — \$25.00 — E. Bradūnaitė, Baltimore, Md.

Po metinę "Ateities" prenumeratą laimėjo: J. Sabaliauskas, Brooklyn, N. Y.; John Cebren, Brooklyn, N. Y.; Kun. J. Švagždys, Brockton, Mass.; M. Sodonis, Detroit, Mich.; Bostono stud. at-kų draugovė.

"Draugo" metinę prenumeratą laimėjo Bostono stud. at-kų draugovė.

"Aidų" metinę prenumeratą laimėjo: J. Matutis, New Britain, Conn.; "Lietuvių Dienų" met. prenumeratą — Kun. Dr. V. Cukuras, Newark, Ohio.; "Eglutės" met. prenumeratą — M. Below, Paterson,

N. J.; "Darbininko" met. prenumeratą — B. Neverauskas, Detroit, Mich.

Po knygą laimėjo: K. Butrimas, Rochester, N. Y.; Pr. Naujokaitis, Brooklyn, N. Y.; Kun. Totoraitis, Newark, N. J.; D. Andrašūnaitė, Cleveland, Ohio; A. Puida, gyvenąs Kanadoje.

Ypatingai buvo atžymėti ir daugiausia bilietų išplatinusieji asmenys. Čia rekordą sumušė Aušra Bendoriūtė iš Brooklyno, išplatinusi net 588 bilietus (49 knygutės) ir laimėjusi nemokamą stovyklavimą. Antrasis iš eilės — E. Orentas iš Hartfordo, išplatinęs 288 bil. Jis gauna nemokamą metinę "Ateities" prenumeratą. R. Kontrimas iš Brooklyno, išplatino 240 bilietų ir laimėjo dovanų knygą. Virš 200 bilietų dar išplatino Tėvas T. Žiūraitis, O. P. ir A. Vasiliauskas iš Philadelphijos. Visiems prisidėjusiems prie šio darbo reiškiamas nuoširdžia padėka.

P MAS Centro Valdyba

78 97

90. 725.178